

Prețul unui număr 30 cruceri — 75 de bani.

Jurnal beletristic - literar.

Abonament pe un an fl. 7, pe un semestru fl. 3.60

Nr. 2.

Apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Tomul I.

Ciocoii.

Roman istoric de Theochar Alexi.

(Continuare.)

V.

Dochia Comănescu.

Banul Comănescu nu stete mult timp pe gânduri, se decide a se pune îndată în acțiune.

Bătu în palmi, pentru a chema, după obiceiul de pe atunci, un servitor.

Arnăutul apăru în ușă.

— Să poftesci îndată pe duduca aici.

Arnăutul dispăru éraș. Peste puține minute veni Dochia, alarmată de chemarea cea neobicinuită.

Dochia Comănescu era o fétă ca de 17 ani, delicată și sveltă, dar plină de grațiile sănătăței și ale vigórei. Ochií ei căprui, erau de o expresiune admirabilă, de o limpeđime deliciose și de o — trebuie să șicem — profunđime, căci nu găsim alt cuvânt, de o profunđime misterioasă, cum este luciul lacului, care te incântă și te imple tot odată de fiori dulci.

Acești ochi profunđi acum erau puțin turburați, cum se turbură marea când suflă o bóre mai aspră. Dochia intrând în odaiă la tată-séu, se plecâ și i sărutâ mâna, apoi aseptâ în smereniă, se auđă de ce a fost chemată.

— Vină dragă, — șise banul și ședí aici lângă mine, căci am a-ți spune multe.

Dochia se puse pe marginea covorului.

— Ni-ai fost tot-dé-una o fată ascultătoare — reincepu banul cu o voce duiósă, — n'am avut nici o dată a ne plânge de tine. Te-am crescut, după cum puține fete s'au crescut în țéră la noi, pentru ca să

ne faci bucurie la bătrénețe. Dar chemarea fetelor este de a se deslipi de părinții lor și a merge după un bărbat. Tu ai ajuns în vêrsta, unde trebuie să ne gândim la acéstă chemare, trebuie să ne gândim, căci și alții au început, póte încă mai de vreme de cât noi, a se gândi la ea. Fața și chipul têu a plăcut și altor ochi, nu numai ochilor nostri părintesci; mulți vor fi rămniit la tine, dar până acum nu a avut nimeni îndrăznéla să se descopere dinaintea nóstră. Astăzi însă a venit cineva, să te petéscă dela mine.

La acéstă descoperire fata se înroși și plecâ ochii.

— Te-a pețit. Eu nu te-am făgăduit, ci am șis, că voi vorbi mai întâi cu tine și te voi întreba, decâ voiesci să ne părăsesci pe noi, pentru a urma după acel bărbat. — Ce, nici nu întrebi, cine a fost?

Fata era atât de confusiată, încât nu răspunse nimic la acéstă întrebare directă.

Credea că s'ar fi descoperit misterul ei păstrat cu atâta sântenie, credea că Vlad feciorul banului Voicu a fost acela care a pețit-o dela tată-séu. Vlad pe care-l iubea din copilăria ei, de care visa, care în ochii ei era singurul bărbat în lume. Aseptă cu inima tremuréndă, ca tata să pronunțe acel nume iubit, căci ea n'ar fi fost în stare a o face în acest moment nici chiar pe prețul fericirii sale.

— Nu mă întrebi cine a fost, — continuâ banul Comănescu după o mică paușă, în care contemplase fața fie-si, și descoperise în ea agitațiunea de care era frământată, — și totuși ved, că asepti cu dor, ca să auđi acel nume. Spune-mi scumpa mea, dar spu-

ne-mi fără nici o sfielă, este vr'un bărbat, pe care l'ai dori să-l aibi de soț.

Dochia nu îndrăzni să răspundă nici acum, ea se sfia a-și descoperi inima inaintea tatălui ei, pe care-l iubea, pe care-l venera. dar cu care nu îndrăznise a vorbi încă nici odată despre lucruri mai intime, căci respectul de prin acele timpuri, eschidea cu totul sinceritatea între părinți și copii în afacerile delicate ale amorului.

— De ce taci — insistă banul, — nu te incređi în bunătatea mea. Vorbesce, spune, decă ai îndrăgit pe vr'un tiner. Numesce-mi-l, sunt sigur, că fiă-mea n'a putut face o alegere rea și că voi putea să o binecuvintez.

— Tată — îndrăzni a dice acum Dochia — de ce vrei să-ți spun eu numele lui, de ore ce trebuie să-l scii. —

— De unde să-l sciu eu? — întrebă banul cu mirare.

— Apoi nu m'a peti delă d-ta, — replică Dochia roșindu-se și plecând ochii.

— Tu, fiă-mea, fata banului Comănescu, să fi ales pe marele-postelnic Andronache Tuzluc, — exclamă bătrânul cu durere.

La aceste cuvinte Dochia sări în sus, par' că ar fi fost înțepată de un șerpe veninos. Îș perduse totă sfiela, ochii ei sticleau de o indignațiune nobilă.

— Eu, să fi ales pe acel afurisit de fanariot, nici o dată nu m'am gândit cu bine la densusul, el să mă fi cerut?

— El draga mea, — răspuse banul cu un zîmbet satisfăcător vedând ura cea mare, ce nutria fiă-sa cătră acel fanariot.

— O tată — dise acum Dochia cu lacrimi în ochi — nici o dată n'am recunoscut bunătatea d-tale așa de mult ca în acest moment. D-ta nu m'ai promis acelui monstru, îți mulțamesc de o miă de ori, — și la aceste cuvinte Dochia se plecă și sărută mâna bătrânului.

— Tu iubesci dar pe altul, — întrebă banul cu blândețe.

— Da, tată, iubesc pe un nobil fiu al națiunei mele, pe Vlad Voicu — răspuse Dochia cu vocea decisă.

— Pe Vlad Voicu — repetă banul — bine, bine că sciu, te poți duce, n'avem vreme pentru ca s'o perdem cu vorbă multă, trebuie să ne folosim de fie-care minut, căci dușmanii nostri sunt puternici și sunt violeni.

La aceste cuvinte banul se sculă și începu a se prepara ca să mērgă în oraș.

Dochia se retrase în chilia ei, frământată de mi și mi de gânduri, care se năseau în cugetul ei, în urma acestei convorbiri, pe care nu și-o putea explica pe deplin, ori cât se muncea.

Atât scia, că se petrecuse un lucru extraordinar, și că tatăl ei avea intențiuni bune pentru ea, dar tot

o dată intențiunii secrete și pōte încă și mai extraordinare de cât întâmplările de până acum.

Nu trecură mai mult de două ore delă întrevorbirea ei cu tată-sēu, când i veni o surprisă și mai mare.

În odaia ei virginală, ferită chiar de privirea unui bărbat strein, apăru de o dată neprevestit, neasceptat, Vlad Voicu, — cel mult dorit de dēnsa.

Când îl vedu intrând la ea, nu scia ce să facă. Mirarea ei sta în luptă cu bucuria ei.

Vlad era emoționat, preocupat de o grijă, de o sarcină mare, dar după toate aparițele — plăcută. El stete puțin la îndoielă, nu scia cu ce cuvinte să-și exprime misiunea sa, dar îndoie-la sa nu dură mult.

— Dochia gătesce-te, — dise el — am să te fur la nôpte.

— Vom fugi peste hotare și ne vom cumuna la Brașov.

Acum înțeleg fata ca prin o minune intențiunile banului. Pentru a o scăpa din ghiarele fanariotului, o aruncase în brațele românului.

— Tata te-a trimis — întrebă ea deci acum cu un aer decis.

— Da, el m'a trimis, banul Comănescu.

— Voi fi gata — răspuse Dochia.

VI.

Românul și fanariotul.

A doua zi i veni banului Comănescu un rēvaș domnesc cu următorul cuprins:

Archon bane! Să vii îndată la curtea domnēscă, căci avem să-ți spunem o taină.

Eu Ioan George Caragea.

Banul cunoseca înțelesul acestui rēvaș, scia că-i va veni. Sē pregătise, deci nu întârziă a merge la palat.

Permiteți-ne să intrerupem aici pe câteva momente șirul narațiunei pentru a da cetitorilor o mică idee despre palatul domnitorului.

Între casele lui Resch și vechia sală disă a lui Momolu se ridica în timpurile lui Caragea Vodă reșidența cea nouă, care se clădise în locul palatului din Dealu Spirei, ars în anul 1813.

Corpul acestui palat era astfel aședat în cât apartamentele domnēscē steteau tocmai acolo unde este astăzi sala disă a lui Bossel, de unde se întindea un șir îndoit de edificii de pe podul Mogoșoiei până în strada Academiei.

Arhitectura acestor clădiri nu era de nici un sistem pronunțat, erau numai nise ziduri, sēu mai bine dis o adunătură de ziduri de toate formele. Fața de cătră podul Mogoșoiei (Calea Victoriei) avea un balcon în forma unui chiose turcesc, căptușit pe din întru cu catifea roșă și inzestrat de-a lungul celor trei lăaturi cu divane tot de acciaș stofă. Caragea avea obicei

a-și sôrbe cafea și a fuma ciubucul în acest chiose privind la trecătorii de pe stradă.

Spre partea de cătră sala lui Momolu se afla un sir de odăi în forma chiliilor monăstiresci. Aici ședeau slujbașii domneșci de diferite clase.

Fundul curței, adică partea spre strada academiei, era rezervat pentru grajduri, în cari nechezau armășarii turcesci și arabici. Un zid lung ca de o sută de stânjină despărția reședința de calea Mogoșoiei. În acest zid se afla o poartă mare, numită „pașa capuși” formând intrarea principală,

Curtea domnească din acele timpuri era cu totul diferită de cea de astăzi. La curtea de pe atunci se aduna totă inteligența, dar și totă lenea și depravațiunea din întreaga capitală. Palatul era plin de boieri și omeni de toate clasele, între care se deosebea mai mult fanariotii prin trufia lor despre o parte și prin lingusirea lor despre altă. Trufași față cu inferiorii, și supuși față cu superiorii. Portul lor era mai strălucit, mai elegant de ore ce se îmbrăcau după cele din urmă mode venite din fanar.

Interiorul curței prezenta privirii un aspect straniu și variat. În mijloc steteau trăsurile cu caii boerilor, trăsuri luxuriöse și grece. Mai încolo argații domneșci preumblau armășarii lui Vodă, acoperiți cu pătuți de postav roșu atârând până la pământ. Din naintea ușilor ședeau Arnăuții incolăciți, armași și gardiștii palatului, curățindu-și armele și cântând doime arnăuțesci. Atât prin curte cât și dinaintea palatului stetea poporul în glöte, căscând gura la cele ce se petreceau în jurul său; omenii din clasa cea mai de jos a poporului, cari admirau cu ochii curioși alaiurile pompoze ale boerilor, ce veniau și se duceau mereu. Printre ei se vèreceau simigiți, cu tipsia pe cap, salepgiți și brağagiți, cari formau un contrast suprinďător cu arnăuții, cari vindeau șerbet de prin fanar; acești din urmă aveau pe cap un fes roșu turcesc, cu un ciucure mare de mătase ce atârna în jos din mijlocul fesului și purtau cămăși de borangic suptire, de li putei vedea peptul și brațele vigurose, par'că ar fi fost neîmbrăcați. De tot în fundul curții erau diverse grupe de sofragiți și pungăși petrecându-și timpul cu diverse jocuri: în nuci, seu stoș, seu cinei de o para. Acești tîlhari, cea mai mare parte fanarioti, scăpați din temițele Taligradului (Constantinoplei) exercitau aici în curtea domnească în deplină libertate profesiunea lor, și furau tot pe ce puteu pune mâna.

Butea banului sosi dinaintea reședinței domneșci. Poporul saluta pe bătrînul venerat de toți, scotîndu-și căciulile și strigînd „ura!” el însă mulțami punîndu-și mâna dreaptă pe barbă și pe pept.

Ajuns la scara palatului, banul se dete jos din butcă și urcă, condus de doi servitori la apartamentele domneșci. În anticameră alergară doi alți servitori cătră el. îi scöseră cismele sale cele de piele galbină și îi deteră nisce pantofi de piele roșie căptușiți cu mătase galbenă; apoi îi arangiară anteriorul său și se retraseră cu respect.

Era audiența mare la curte; ușierul avea mult de lucru. Sala tronului era inzestrată cu un divan mare pentru Vodă și cu bănci pentru boieri. Cafegii, ciubucgii și o cétă de alți servitori așteptau cu nerăbdare semnul marelui logofăt, ca să dea probă de dibăcia și sprintenia lor.

Jos în curte erau două bande de musică. Una care se numia „musică turcescă” și care făcea o gălăgia infernală cu surlele, cu tobele și cu tipsiile lor apoi încă un „taraf de lăutari” care din instrumentul lor numit „muscal” scöteu nescö tonuri destul de pătrundătoare.

Cînd intră banul în sala de tron, ușierul strigă cu o voce sonoră

— Banul Comănescu! . . .

Bătrînul făcu vr'o doi pași înainte, apoi se opri și salută pe toți boierii împrejur; între cari se afla și marele postelnic Andronache Tuzluc; acesta îi întörse salutarea cu o față radiösă.

— Riđi, tu riđi — se gîndi banul în sine, — vom vedea până cînd îți va ținea risul — apoi merse cu pași siguri și maiestoși până la divanul pe care ședea Vodă și aruncă pe acesta o privire în care n'ar fi putut descoperi nici cel mai mare fisionomist vr'o urmă de lingusire seu de supunere, dar pré lesne expresiunea urei și a disprețului celui mai cumplit . . . După ce făcu o plecăciune orientală, luă mâna asupritorului și o sărută . . . dar cu o repulsiune destul de vederată.

Caragea Vodă, ca grec isteț ce era, nu trecu nici de cum cu vederea simțirile de ură ale banului, totuș îi întinse mâna cu un zîmbet, ce ar fi sedus pe orî cine care ar fi cunoscut mai puțin viclenia fanariotică. Banul însă, stălpul neclintit al țerei sale avuse destulă experiență în viața sa, și scia să prețuiască apucăturile grecilor . . . Sărutase mâna lui Vodă și merse a se pune printre boieri, la locul care îi se cuvenea.

Mai veniră căți-va boieri, cari sărutară unul după altul mâna lui Vodă; câte unii îi grăiră, alți se retraseră tot așa de muți, precum se retrăsese banul Comănescu, și se aședară, fie-care la locul său, pe băneile din prejur.

În fine Caragea făcu un semn, audiența era terminată, boerii se sculară și eșiră unul după altul din sala tronului.

Andronache Tuzluc fusesse unul din cei dintăiți, care eșiseră; încă din pragul ușii aruncase o privire batjocoritoare asupra banului Comănescu, care însă nu se impresionă cătuș de puțin de acesta.

Cînd voi să iasă și banul, Vodă îi făcu un semn cu mâna, ca să mai stea, ér după ce eșiseră toți boierii îi disc:

„Archon baue! poftesce în camera mea, ca să-ți spun taina pentru care te-am chemat

Banul Comănescu merse spre o ușă laterală și intră în cabinetul secret al Vodei.

Acesta însă eșii pe balcon, puse de i să aprinse

un ciubuc, și privi la șirul butcelor, care eșea din curtea domnescă cu boierii, ce veniseră să-i sărute mâna.

Poporul observase prezența sa pe balcon, dar nu-lu pré băga în seamă. Privea mai mult la cai și armăsarii boierilor.

Trecuse aproape o oră de când ședea banul în cabinetul lui Caragea, asceptându-lă. În decursul acestui timp își aminti de neenumăratele nefericiri de care era bântuită sârmana sa patriă . . . Câte odată fața sa nobilă se acoperea de o roșetă infocată, apoi éráș se făcea palidă ca mórtea și el dăcea: „Dómne, dómne, de ce ne-ai părăsit tu óre? De ce ne-ai dat pe mânilor acestor pecătoși, care prin uneltirile lor, prin tirânia, prin destrămarea lor ne molipsește trupul și sufletul? Până când vei îndura tu o Dómne, năpustirile acestor ticăloși, până când vei suferi că iubita și frumoșa noastră țéră se fiă prada acestor nelegiuți. Scólă-te o Dómne, și tráznesce-i . . .

Tochmai în acest moment al cugetărilor sale, ușa cabinetului se deschise dând intrare lui Caragea Vodă.

Banul Comănescu nu fu în stare a se stăpîni îndată intru atâta, pentru ca să impliněscă formalitățile etichetei. El rămăsese fără mișcare, în loc de a sêrută din nou, cum s'ar fi cuvenit, mâna lui Vodă.

Caragea observase astăđi pentru prima oră că poporul căuta mai mult la boieri de cât la persoana sa, și acésta observare, împreunată cu unele sciri care îi veniseră în dălele din urmă de la înalta pórtă, îl făcúrá mai rábdător decum ar fi fost altă dată.

El se făcu că nici n'ar fi asceptat din partea banului o nouă sârutare de mâna, și punându-se pe divanul său începu după o mică tăcere, în care i-și reculese cugetările sale.

„Fața ta mi se pare cam neliniscită, archon bane, — dăse el — ce ai?”

— N'am nimic Măria ta!

„Doresc ca să fiă așa precum dăci tu, dar ochiul tei și fața ta, mă fac a crede, că în inima ta să petrece ceva neobicinuit.“

— Te înșeli Măria ta, ochiul mi s'a turburat și fața mi s'a pălit fiindcă — mă dóre capul. —

„Bine, te cred, și pentru a te tãmădui de durerea ta, îți voi spune o scire nouă, care te va împlea cu bucurie și cu veselie.“

— Și eu ca slugă plecată a Măriei tale te voi asculta cu cea mai mare luare aminte. —

„Postelnicul Andronache Tuzluc mi-a descoperit iubirea, ce dânsul are de multă vreme pentru fiă-ta, și m'a rugat să o votresc de la tine. Tot o dată mi-a spus că ar fi pețit-o de a dreptul, și că tu n'ai fi voit să i-o dai.“

— Gura mea e deprinsă a spune adevêrul, și nu voesc să mințesc niměnu, cu atât mai puțin Mărie-tale. Postelnicul Andronache Tuzluc a cerut fãta de la mine, cu nu i-am dăsc nică da nică ba, ci i-am respuns, că voi întreba pe fiă mea fiindcă nu pot să o mărit fără voia ei.

„Ea nu-lu voesc! așa-i?”

— Așa-i cum dăci Măria ta!

„Ei bine, archon bane, — dăse acum Caragea cu un zîmbet fals și desprețuitor, — acum vin eu la tine, și votresc pe fiă ta, și mie trebuie să mi-o dai.“

— Îți dau averea, îți dau viéta, dar pe fiă mea nu pot sê-ți-o dau. —

„Nu?”

— Nu, Măria ta! —

„Acum înțeleg unde te dóre capul. Și tu esci unul din tagma boierilor resvrător, dar nu te juca cu mine! nu te împotrivi voinței mele. Ai uitat óre că padișahul mi-a incredințat sabia și satírul, ca să vê sdrobesc ósele, dăcã ată îndrăzni cumva să vê mișcați.“

— O sciu Măria ta, — o sciu prea bine, dar eu nu sunt un resvrător, ci sunt un părinte sârman și de plâns.

„De plâns, de ce esci de plâns, archon bane?”

Banul Comănescu voia acum să descopere lui Caragea fuga fie-si, voia să să plânga de rușinea ce i-a venit pe cap prin furarea ei, și să liniscească astfel temerile domnitorului. Dar apoi se gândi, că póte fugariu nu vor fi mers încă destul de departe, pentru ca să nu fiă ajunși de arnăuții pe care i-ar smuci Caragea după ei, și de acea tăcu despre acésta și dăse:

— De plâns, fiindcă fiă mea este amenințată de o mare nenorocire, și fiindcă nu mă simț în stare de a o apăra.

„Cătră ce fel de nenorocire voiesci să-ți aperi pe copilă ta.“

— Cătră nenorocirea de a o vedea în brațele unui ciocoi fățarnic, care a început cariera sa ca slugă, și care astăđi a devenit biciul ómenilor cinstiți. Da, Măria ta, poruncesce, ca să mi să tae capul, séu se mă sugrume de gât — cum s'au sugrumat atăți boerii români; însă nu cere dela mine, ca să duc de bună voia pe fiă mea în brațele acestui monstru, care suges sângele din vinele sêrmanului popor.“

„Archon bane, archon bane, bagă de sémă ce vorbesci, — dăse acum Vodă apucat de arțag, pe care însă îl năbuși în inima sa, pentru a nu irita și mai mult boerimea pãmânteana prin vătămarea unui-a dintre fruntași săi. Scirile de la Constantinople, afurisitele de sciri îi impuneau acésta cumpătare, cu care nu se unca firea sa sêlbatică.“

„Bagă de sémă ce vorbesci, — repetă el decă încă o dată, acum însă cu voce mai domólă, adăogând, — căci nu cred să fi în stare a dovedi învinovățirile, ce ai ridicat în contra postelnicului Andronache!“

— Pe câtă vreme va fi la putere, — respunse banul, — cred și eu, că nu-lu voi putea dovedi; dar dăcã l'ai scóte din postul său, apoi atunci ți-ar veni din tóte părțile dovedă, încă mai multe precum ar crede Măria ta, și necerute. —

„Bine, — dăse fanariotul pentru a sfêrși acésta

convorbire care nu-i plăcea de loc, — voi face după po-vaşa ta. Îl voi scóte din post şi-lú voi trage la răspundere. Cât in privinţa fie-ti, făcă-să după voia vós-tră, de mine nu mai aveţi sē vē temeţi nici de cum.“

Bătrénul ban părăsi conacul domnesc şi merse a casă. Cu tóte promisiunile fanariotului, nu sē simţea nici de cum úşurat de grijile sale.

VII.

Sluga şi stăpénul.

Tache Pângărescu nu-şi perduse timpul sēu in zadar. El sē sculase des de diminēţă, imbrăcase hainele care i sē puseră la dispoziţiune din partea stăpénului sēu şi alergase a sē informa despre locuinţa şi despre împrejurările in care trăia magnetul fermecător, care 'lú atrase şi pe el in capitala României.

In urma relaţiunilor ce legase cu servitorimea, descoperi cu úşurinţă, nu numai locuinţa fetei banului Comănescu, dar află tot o dată şi despre peţirea stăpénului sēu şi in acelaş minut despre răpirea Dochiei din partea lui Vlad Voicu.

Nu trebuie să ne mirăm despre úşurinţa cu care putuse afla Tache aceste împrejurări, tainuite in parte chiar dinaintea lui Vodă. Pe timpurile acelea servitorii casei, erau mai iniţiaţi in afacerile stăpénilor, căci sē întrebuinţau mai des pentru misiuni, care astăđi sã incredinţeză poştei, sēu telegrafului. Ei steteau pe la tóte úşile, aprindeau ciubucul boerului, îl desculţau de cizane, de anterior, îl culcau, îl imbrăcau, îi turnau apă in lighian, cu un cuvânt erau mai mult imprejurul lui ca astăđi, şi astfel aflau multe lucruri tainice şi le sciau. Servitorii lui Andronache Tuzluc sē informaseră despre intenţiunile stăpénului lor faţă de Dochia Comănescu, şi servitorii acestuia, sciau că duduca Dochia fusese furată de feciorul banului Voicu, de óre ce părinţii ei sē prefăcuseră că sunt fórté málhniţi de acéstă întâmplare ocăritóre, şi trimeseseră argaţi in urma lor, dar sē înţelege, in direcţiunea opusă de calea pe care apu-caseră fugări.

Banul Comănescu şi cu soţia sa remânénd in capitală pentru a apéra interesele familiei lor, nu voiau să sē scie, că furarea ficei lor. s'a implinit cu înţele-gerea şi cu voia lor.

Tache Pângărescu aflase dar despre peţirea lui Andronache şi despre răpirea Dochiei; rămase imăr-murit la această scire; idolul sēu perit de ađi până mäne, indoit perit pentru el; decă n'ar fi fugit, ar fi devenit stăpēna lui, ar fi fost perdută pentru el, dar totuşi mai puţin perdută ca in braţele acelui flăcău, care o furase şi o ducea cine scie unde.

— Nu vor rămăna in ţeră is đicea el, — nu, nu pot sē rămăna, căci n'ar găsi adăpost. O duce in străinătate, de bună sémă o duce acolo. De-aş avea putere şi bani, m'aş arunca in căruţa poseci, şi i-aş ajunge, cu aş scăpa pe fata banului din ghiarele ră-pitorului. —

Tache in ideile sale primitive nu scia de alt drum in străinătate de cât de cel care ducea de-a lungul Prahovei peste Carpaţi in Ardeal. El era convins că Vlad Voicu va fi fugit pe acolo.

— Dar — đise el de o dată, — decă n'am eu putere şi bani, are stăpénul meu! Alerg, fug, să-i spun. N'avem sē perdem nici un minut! . . .

Şi Tache o luă la picere, ajunse a casă, fără resuflare, obosit, eşit din fire. Intrebâ de boer. El era la curtea domnescă. Tache alergă acolo şi sosi tocmai in momentul, când coboríse Andronache Tuzluc scara, şi era gata a sē pune in butca sa.

Tache îl prinse de anterior, đicénd cu vocea inecată de alteraţiune.

— Boerule, boerule, ți'a furat mirésa. —

Andronache la acest contact, la aceste cuvinte, retrase piciorul care era gata a sē ridica pe scara trăsurei şi intorcéndu-se cu faţa speriată spre Tache îl intrebâ:

— Cine esci tu mēi, de îndrăznesci a te atinge de haina mea şi a-mi spune asemenea lucruri?

El nu recunoscuse in costumul sēu cel nou pe Tache, nu l'ar fi recunoscut póte nici in hainele sale de erí, căci îl vėđuse numai un moment, şi cugetul sēu de atúnci fusese preocupat cu atâtea gânduri in cât sē stersese, in memoria sa, urma cea slabă, ce lăsase acolo vederea fugitivă a noului sēu cafegiu.

Dar cu tóte că nu recunoscú pe Tache şi cu tóte că era tenėtor de fire, nu chemâ pe arnăut intru ajutorul sēu, cum ar fi făcut la ori ce altă ocaziune, ci din contră sē retrase in un colţ al edificiului, căci vestea despre mirésă-sa, sub care înţelegea pe Dochia, îl suprinse fórté tare, şi voia sē afle in taină impre-jurările mai de aprópe despre pretinsa întâmplare.

— Eu sunt Tache Pângărescu, sluga plecată a boerului, cafegiul Măriei tale, — respunse ciocoiaşul la întrebarea lui Tuzluc.

— Bine đici, bine đici, făcu acum acesta, — in aduc a minte; — dar ce-mi spui de mirésa mea, ce scii tu despre ea? cine este, şi unde este, cine a fu-rat-o. —

— Vlad feciorul banului Voicu a furat ađi nópte pe duduca Dochia Comănescu şi a fugit cu ea, — re-latâ Tache cu vocea tremuréndă.

— Bre, bre, ce batjocură — exclamâ greul, — ce ruşine, ce lucru anost, ! şi unde s'au dus?

La acéstă întrebare Tache in primul moment nu scia ce sē răspundă, căci in adevér nu aflase nimic despre acéstă. Inse nu stete mult timp la indoială. Simţea că decă n'ar fi dat nici un respuns pozitiv, scirea sa ar fi perdut mult din valórea ei.

— Sunt pe drumul spre hotare, acum vor fi sosit la Tigănesci şi sē vor fi apropiând de Ploiesci, — đise decí el cu o rară presentă de spirit.

— Departe, fėtul meu, departe. — făcu Andro-nache dând din cap

— Cu o pungă de bani in mâna şi cu un rēvas

cătră ceaușii postelor tot i-aș mai ajunge eu, — observă Tache cu ochii sclipind de nerăbdare și țințiți asupra feței stăpânului său.

— Ce băiat zelos — eugetă acesta în sine, — veđi, în lipsa până acum un servitor ca acesta. Chiar decă mi-aș perde mirésa nu-mi va părea atât de rău, gășind tot o dată o slugă atât de credincioasă, pe care îl dóre inima de stăpênul său așa de mult ca pe acest băiat. Apoi continuă cu vocea tare:

— Urcă-te pe capră lângă vizitiu, arnăutul se viă pe jos: Și spune vizitiului să mâne în fuga mare. A casă vom pune lucrurile în rânduială.

Pe drum boerul în fundul carétei să gândea puțin la mirésă-sa pretinsă, dar mai mult la zelul extraordinar al servitorului său.

Greul prețuia mai mult credința unui servitor decât a fitórei sale soție, căci femeile în ochii lui nu erau ființe de la care ar fi putut lua un om de caracterul său vr'un folos. El, la Dochia nu căuta nici dragoste nici chiar plăcere, căci scia pré bine, că acesta ființă nu i-ar fi dat dragostea și plăcerea cu care se obișnuise dănsul. El căuta numai o alianță, de care, la

cele din urmă, s'ar fi putut lipsi, precum se putuse lipsi și până acum; dar un servitor supus și zelos cum se arăta Tache, era — o sculă — cum dicea el — foarte prețioasă. Decă se decise a face pasuri întru urmărirea Dochiei, o făcuse mai mult pentru a încerca dibăcia lui Tache, de cât pentru a prinde pe fugari, căci el de la prima scire, părăsise deja gândul de a mai lua pe fata banului Comănescu, pe fată răpită, ba póte fugită, de soție.

Cam acestea erau gândurile stăpênului. Decă ar fi putut avea sciință despre planurile ce făcea în acelaș moment sluga sa sus pe capră, s'ar fi schimbat și el în ideile sale.

Românul este bun de fire și domol, dar când se pune pē răutate atunci e mai rău de cât altă viță de om, căci spiritul său învinge și în rău cum învinge în bine spiritul străinului.

Tache Pângărescu din capul locului, își pusese în gând să înșele pe stăpênul său și să trecă peste trupul și peste mărirea lui din tréptă în tréptă până la țelul la care și propusese să ajungă când plecase din satul său.

Peste puțin îl vom vedea la muncă.

(Va urma.)

Un capítlu din istoria burselor.

Istoriografii, împărțind vécurile, le dau diferite epite. Vorbesc de un veac de aur, apoi de un veac de argint, de aramă, de fer, de pétră și așa mai de parté.

Noi decă am fi istoriografii am înzestra vécul nostru de astăzi cu epitetul de papir, adică l'am numi vécul de hărtie căci tóte instituțiunile nóstre mărețe, tóte întreprinderile nóstre gigantice sunt fundate pe hărtie, care în calitatea ei de reprezentant al bogățiilor moderne a ajuns să domnescă peste tótă lumea.

Cuvântul bursă mai nainte însemna o pungă în care păstrau ómenii banii lor, până când acești bani erau făcuți din metal. Astăzi, când moneta a cedat locul hărtiei, ómenii au pierdut mai cu totul înțelesul primitiv al acestui cuvânt și l'au păstrat pentru a numi cu el acea instituțiune, și apoi prin derivațiune, acea localitate în care se regulează valoarea hărtiilor.

O țéră mică, Holanda, se póte lauda, că a fost cea din tâuă, care a înzestrat hărtia cu puterea ei miraculoasă.

În Holanda se formară primele societăți acționare. Pe la începutul seclului al șéptespredecelea, această mică țéră, favorisată prin pozițiunea ei și prin alte împrejurări, atrăsese la sine comerțul lumii.

Orașele din Italia și din Germania decăduseră în urma resbóicelor din vécul al șésespredecelea. Evul međiu cu ideile sale motrice își ajunsese sféșitul său. Comerțul reclama forme noi pentru a putea produce lucruri mari. Holandesii fură cei dintâii care gășiră și se folosiră de forma căutată. Comerțul lor transmarin dete naștere la întreprinderi, care treceau peste puterile singuraticilor. Chiar și societățile comerciale în forma lor de până atunci, cu membrii, cari își rezervau dreptul de a se retrage dimpreună cu capitalurile lor din ele, nu mai erau de ajuns. Ele nu prezentau siguranța necesară și

concedau în grad pré mare dreptul de opozițiune societărilor singulari. Din această cauză se formară societăți unde membrii nu aportau decât bani, incredințând administrațiunea fondurilor unor organe anumite. Baniți versați în casele acestor societăți cu titlu de capital nu se mai puteau repeți (cere înapoi) pe timpul duratei ei, dar spre compensațiune titlurile de participațiune fură înzestrate cu o transferibilitate nemărginită și prin urmare înzestrate cu calitatea circulațiunei. Aceste titluri represintate prin nisce scrisuri de hărtie primiră numele de acțiuni. Proprietarul lor putea deci să se retragă din societate, fără de a pune în pericol esistența ei, transferând acțiunea asupra altuia care i bonifica valoarea ei. Etă originea hărtiilor de valóre. Statele, corporațiunile și privații împrumutară mai târziu pentru scrisurile lor de datorie forma dela acțiuni, și le înzestrară cu calitatea de circulațiune, care este criteriul unei hărtii de valóre.

Prima societate acționară fundată în anul 1602 sub numitele: Compania holandico-ostindică începu a opera cu mult noroc. Dividendele ei, adică folosul curat care se împarte între acționari, se urcară până la 50%. Tótă Holanda luă parte la această întreprindere. Țéra se îmbogăți prin comerțul său transmarin. Afacerile societăței înfloriră în decurs de mai mulți ani sub o conducere solidă. De o dată se ivi însă speculațiunea, nu în sênul societăței, ci cu acțiunile ei. Această speculațiune nu se mulțămii cu acțiunile unei singure societăți și pentru a avea material mai mult, creă cu profusiune la valóri. În anii 1634—1637 Holandesii reputați de ómenii cumpétați nu se mai mulțămiră cu speculațiunea hărtiilor ci o întinseră asupra rădăcinilor de tulpe (lalele). Aceste rădăcini deveniseră obiectul de transacțiune al bursei și dobândiră un curs care se urcă mereu, și ajunse la câte o miă și mai bine de fiorini pentru

o singură rădăcină. În anul 1637 însă erupse fără de veste o crasă, care sfârși de o dată această speculațiune nebună.

Acum urmă o pauză de aproape o sută de ani în dezvoltarea formelor acționare. Holandesii fură atacați pe mare unde stăpâniseră până atunci, și pe timpul luptelor comerțul nu putea face progresuri. Englezii rămăseră acum domnitorii mărilor și ceia ce se întâmplase în Holanda să repetă în secolul al optisprezecelea în Angliera și Franca.

Englezii fondară Compania mării sudice și alte societăți acționare, mai cu seamă bănci. Societatea dintâia înflori tot așa cum înflorise odinioară societatea holandico-ostindică. Ea puse fundamentul la mărirea ulterioară a Anglierei. Și celelalte societăți operară ore care timp cu succes bun. Acest avânt conduse însă și pe Englezi la aceleași rele, de care suferiseră cu un secol mai înainte Holandesii. În anul 1720 resăriră în timp de vr'o câteva luni 168 de societăți, dintre care unele cu scopuri foarte aventuriöse ca: d. e. „o bancă milionară“, „o societate pentru fabricarea de săbii“, „o societate de asigurare în contra daunelor cauzate prin servitorii“, „o societate pentru comerțul cu păr de om“ și altele.

În același timp scoțianul Law introduse în Franca speculațiunea de bursă în o manieră și mai neresonabilă. Intre altele fondă „societatea Misisipi“ și sciu să să impresoră cu atâta strălucire, încât să schimbară în Paris toate relațiunile prin el. Să dice că casa lui Law ar fi fost în continuu impresorată, că populațiunea orașului pe timpul operațiunilor sale ar fi crescut mereu, că ar fi fost cu 1200 de trăsuri mai mult în Paris și toate s'ar fi urcat la prețuri enorme, chirii, d'ale mâncării, haine etc. în fine cursul acțiunilor societății Misisipi s'ar fi urcat la 1000 pentru o sută.

După o asemenea acțiune nebună trebuia să urmeze neapărat crisa dezaströsă. Ea veni mai curând decât cum s'ar fi acceptat. Încă în decursul anului 1720 în care se fondaseră nenumerate instituțiuni să surpă edificiul de hărtia și prăpadi o mulțime de existențe.

Erăș trecu un secol și mai bine fără ca să se fi întâmplat vr'un lucru demn de însemnat în domeniul bursei. Timpul devenise foarte desavantajos pentru progresul pe câmpul economiei naționale. Mai întâiu resbóiele în Europa de mijloc, apoi revoluțiunea franceză, în fine campaniile lui Napoleon I erau tot atât de obstacole pentru dezvoltarea activității comerciale.

Dabia prin al doilea deceniu al secolului nostru putem constata o mișcare mai mare. Inventiunea mașinei de abur dete semnalul la o transformare desevărșită a întregii comunicațiuni și a producțiunii manufacturiare și le impuse popórelor cultivate probleme care nu se puteau rezolva de cât prin unirea puterilor.

Societățile de căi ferate, societățile de navigațiune, étă instituțiunile care reinsufletiră crearea și circulațiunea hărtilor de valóre, la aceste se adăugară diferite întreprinderi de industrie, de exploatare, de construcțiuni gigantice etc. Ca tot de-a una și ca pretutindenți stadiul prim al mișcării, fu stadiul producțiunilor mărețe, însă lăcomia speculanților nu întârziă nici acum de a se abate erăș pe aceleași căi aventuriöse, pe care se abătuseră antecedentii lor în vécurile trecute. Aceleași cauze avură același efect.

În toamna anului 1857 erupse una din crisele cele mai sbucimătóre. O crasă care nu era mai puțin intensivă de cât precedesóarele ei din vécurile trecute, care însă éra cu mult mai estensivă de cât aceste, de ore-ce acum pecatul speculațiunii nu se mărginise la o singură țără ci copleșise capitalele întregii lumi civilizate.

Furtuna năpusti acum mai întâiu America de Nord, trecu peste oceanul atlantic în Scoția, Angliera, Svedia și merse până în interiorul Europei unde dăremă multe creațiuni ale anului 1856.

Acésta fu prima crasă care se resimți și de comerțul român în mod dureros, căci făcu și în cercurile sale mare devastări. O mulțime de falimente prin România, dar mai cu seamă căderea unor case din Viena și Lipsca care cultivaseră comerțul românesc, fură rezultatele ei nefericite.

Spiritul de întreprindere se mai slăbi și nu mai produse câtva timp aproape nimic, însă bursele se înmulțiseră, circulațiunea se facilitase din ce în ce și etă că cu deuce ani în urmă. În 1867 erăș veni o crasă, însă de astă dată una care se mărgini la cercurile speculanților, care fu numai un precursor al potopului, ce se prepara.

În anul 1873 pe timpul esposițiunii dela Viena lumea fu copleșită de un potop financiar atât de grozav cum nu se mai pomenise până atunci. Victimile lui sunt nenumerate, între ele case centenare, generali, funcționari publici și privați, preoți etc. Devastările se întinseră de astă dată și peste localități d'acele, care mai înainte nici nu sciau ce va să dică o societate acționară, care acum avea atât societăți cât și acționari. Orașele ca: Arad, Timișóra, Brașov, Lugos și altele avură partea lor durerosă la așa numitul: „Krach“.

Noi care am vădut furtuna de aproape credeam, că acum va urma erăș o epocă de linisce, de muncă cumpătată. Dar ne înșelarăm. Etă-ne — cu totă intensitatea și extensitatea crizei din 1873, — ajunși în 1882 erăș dinaintea unei prăbușiri financiare. Acésta însă, har Domnului, și har experinței a fost mai mărginită, nu a trecut peste hotarele Franciei.

Este dară constatat că convulsiunile bursei se repetă acum cu mult mai des, că prin urmare, desastrele criselor să repară acum cu mai multă ușurință, ca mai înainte.

Fiă-ne permis a da aici un avis cu totul nepreocupat.

Frații nostri de dincolo de Carpați au început să devolve pe câmpul întreprinderilor de tot soiul o activitate laudabilă, dar pare-ni să puțin cam excentrică. Stadiul producțiunii salutare pare a nu mulțami pe conducătorii acțiunii actuale, căci pecatele speculațiunii și de bursă să tradeză deja prin rodul lor cu atât mai pernicios cu cât este mai dulce și mai amăgitor; să tradeză prin cursurile exorbitante ale hărtilor române.

Acțiunile băncii naționale ajunseră deja la cursul de 2000 franci din 500 franci valórea lor nominală. Acțiunile unei societăți, care nu póte promite comori și minuni, ca societatea de Misisipi a lui Law, aceste acțiuni solide ajunseseră la un curs împătrit al valórei lor reale în o țără unde procentul legal este de deuce la sută; étă un fapt ce trebuie să alarmeze pe fiă care om, care póte și voesce să vedă. Retragerea a început, și până acum s'a sevărșit încetul cu încetul, fără sgduinți pré dureröse. Décă piața Bucureștilor va fi precaută

va scăpa de nefericirile unei crize financiare, ér decât nu, atunci va avea să deplângă un réu cu atât mai mare, cu cât societatea, care ar da prilej la acea nenorocire, va fi fost mai solidă și mai acreditată. Să ne închipuim consecințele unui

singur fapt, adică devaluarea bancnotelor românești, pentru ca se ne putem da seamă de iminența pericolului provocată prin acea speculațiune neresonabilă.

Theochar Alexi.

REGINA ROMÂNIEI.

Regina României e ânger păzitor
Cu dulce îngrijire privind l'al ei popor,
Cu suflet blând și nobil cu inimă curată,
Cum rar a fost în lume și nici va fi vr'o dată.

Regina României e stea strălucitoare
Ce respândește rațe de bine făcătoare;
Ce înalță la lumină pre cei întunecați
Și tînde mângăiere la cei ce-s întristați.

Regina României e zîna creatore,
Ce 'mpodobesce țera ș'o face ca o flóre;
Ce îndemnă la lucrare pre toți din țera ei
Și ca model în frunte străluce rîvna ei!

Regina României e mamă crescătoare
Ce-adună lîngă sine orfanele feciore, —
Și dîndule povețe spre naltul lor destin
Proptesce viitorul poporului Român.

»Români din patru unghiuri« rugați pe Domnul sânt,
Să dea viață lungă reginei pre pămînt,
S'o apere de rele, s'o țină 'n fericire,
Ca mulți ani să sporască a patriei mărire.

N. Ștefescu.

Noțiuni de estetică.

(Continuare.)

Nu trebuie să cunoască cineva istoria naturală pentru ca să resimțā pe deplin frumsețea naturii. Din contra, contemplațiunea naturii numai atunci va fi o contemplațiune curată și cu efect estetic cînd ne vom feri de orî-ce reflexiune asupra obiectelor singuraticie.

Frumsețea unui peisagiu consistă în cooperarea lumii organice și anorganice, ea depinde de la această cooperare care ne excită în sens estetic, depinde de la formațiunea suprafeței pămîntului, adică de la modul cum se presintă: ca elevațiune și cufundătură, ca șed, munte seu vale, ca contrast între solid și lîcuid, ca mare de aer în care se resfrînge lumina așa de variu, ca sol pe care jîcă lumina în tîte nuanțele. Varietatea acestor aparițiuni trebuie însă să fi ajuns la unitate prin împăcarea contrastelor, care, cu tîtă opozițiunea lor, totuș se atrag și se contopesc, care devin cum am dice un acord pentru ochi și pentru dispozițiunea sufletului. Contopindu-se diferite fenomene pentru simțul estetic într'o unitate, se despart tot o-dată ca un întreg de la fie-care altă grupă de imagini ale naturii și ele pun pe ochiul contemplător în stare a trage împrejurul lor un cadru, o linie de despărțire. Să ne reprezentăm un sol undulat prin coline, întîndu-se departe fără schimbare, fără munți înalți, și fără văi: pîte să fiā mînos, bine cultivat, chiar plăcut icî colea, dar în asemenea parte de locuri nu vom găsi nici o-dată tablouri de peisage propriu dis, fiind-că lipsesc contrastul și limitarea fixă a imaginii. Tot așa și cu un șed, precum este pusta Ungariei. Pune acum însă lîngă acel sol undulat un munte și etā cā valurile colinelor a dobîndit relieful cerut, caracterul lor plăcut, imbelșugarea lor resare în mod estetic, contrastând cu muntele stîncos, nefructifer.

Pe marea largă, unde nu ne mai pot servi mesurile comune pentru mărime și înalțime, unde frumosul devine sublim, pare cā se presintă intuițiunei nîstre o imagine nemărginită fără varietatea contrastelor, dar pare numai. Mai întāi contrastul îl aducem noi înșine în suvenirile nîstre, și chiar corabia plutindă este încă o bucățiică de sol. Dar mai rămâne contrastul principal între cer și lume și un orizon, chiar cāt de depărtat ar fi el; rămâne caracteristicul joc al culorilor în aerul pătruns de sîre, muzica și parfumul luminei, care impresîra cu rație divine chiar și ceia ce-i mai monoton. Aceste tîte se pot aplica și față cu un deșert. Etā cum descrie un călător american B. Taylor prima impresiune a pustiei africane: »Găsiî un farmec nespus în singurătatea maiestuîsă a deșertului. Am vîdut adese orî răsăritul sîrelui, pe cînd nu se zărea în largul orizon nici o altă ființă viuă. Sē urca cā un deu impunînd venerațiune, și ar fi fost pre firese lucru, decât m'aș fi aruncat în colb și m'aș fi închinat la el. Schimbarea repentină în coloritul peisagiului, la ivirea lui, colîrea dauriā ce se vîrsa peste nisip și nuanțele purpurie și violete ale munților depărtați de porfir — etā o minime matinală, pe care n'o putem contempla fără venerațiune. Aceste culori bogate înfrumșeau deșertul; era pre strălucit, pentru a mai face impresiunea unei pustietăți. Peisagiul, departe de a mē întrista, mē entusiasma și mē inveselea. Nu avusesem nici odată simțirea de sănătate și de forță fizică în așa mare perfecțiune și în venea sē strig de bucurie. — Aerul este un elisir de viață — dulce, limpede și restaurator, ca acela, pe care l'a respirat omul în prima diminiță a creațiunei. Respirî elementul nestrîcat al atmosferei, cāci lipsesc evaporațiunile solului umed ale sucului de plante, ale fumului și ale aburelor, care sā ri-

dică din lăcașele oamenilor, pentru a o infecta. Acest aer este încă mai mult de cât singuritatea și linisea sa — secretul amurului nostru pentru deșert. Este o tâlcuire frumoasă de îngrijirea iubitoare a prunii cerescă, care nu lasă nici locul cel mai părăsit al lumii fără o glorificațiune împăcătoare. Acolo unde lipsesc toți carmenii plăcuți ai naturii, acolo unde nu se află nici o verdeață, nici un isvor pentru buzele insetate, nici o urmă de umbră, care să ferescă pe pelerin de arșița soarelui — acolo Dumnezeu a vărsat suflarea sa cea mai delicată peste pustietate, aerul care dă ochilor limpedime corpului forță și spiritului cea mai veselă bucurie.*

IV

Câte locuri de almintré plăcute și frumoase nu-ți apar morțe urite, decă le veți acoperite de un cer intunecat, care împedecă jocul luminelor; dar etă, norii se despice, valuri de lumină daurită se vărsă în jos pe acea colină, separă dăbrava cu brații posomorîți de viața cea luminată și scaldă murii cei vechi în lumină rozatică — și fisionomia neatrăgătoare devine de-o dată plină de viață și un suflet grăescce din trăsuriile ei! Rața soarelui încăldește nu numai pentru simț materia grea pămîntească ci încăldește și vivifică mânia noastră de a vedea, preface solidul în eteric și fie-care mărginire a obiectului, fie-care suprafață a lui, devine o față grăitoare. Lumina uniformă, limpedă, necolorată de fire, trebuie însă să se rangeze și să se împartă, trebuie să formeze cu diferitele corpuri alianțe diferite, trebuie cu un cuvânt să devină coloare, — pentru ca să apară lumea frumoasă și să dobîndescă pentru ochi însemnătatea estetică. Decă n'ar fi împrejurul nostru de cât luciul soarelui, ar trebui să fim noi înșine ființe curate de lumină pentru a-l putea suferi; decă toate, atât cerul cât și pămîntul ar fi verde senu albastru, n'am ști nimic despre colorii și am fi lipsiți de varietatea frumoasă, fiindcă ni-ar lipsi contrastul. Ziua trebuie să se nască de cătră noapte, lumina trebuie să lucescă din întunec, și tot așa precum lucesc pe bolta azurie a cerului stelețele daurite cu lumina argintie a lumii, trebuie să înflorască pe solul verde floricele albe și albastre, roșie și galbene, trebuie să se lăgăne frunza verde pe coaja cenușie senu cafenie. senu albue a trunchului, trebuie să contrasteze și în colorea lor nisipul deșertului, cu brazda holdei, marea cu stânca. Și apoi erăș, așa precum întunecimea cere lumina, precum luciul resare mai bine pe un câmp întunecat, precum galbenul și albastrul se contopesc în o coloare nouă, și precum verdele, care cuprinde în sine o umbră (adeacă vînatul) complecteză roșul; astfel trebuie ca o coloare să dea mâna cu cea laltă, trebuie să domolească cel puțin, decă nu pôte să suspende, contrastul, trebuie să manifesteze în totă varietatea, că purcede dintr'o unitate, adică din una și aceiaș lumină.

Galbenul este colorea cea mai asemănată luminei; galbenul și galbenul-roșu, sunt pline de o lumină energetică, ele stau mai aproape de lumina soarelui, sunt vivificătoare, însulfă inimii căldură și veselie, dar le și plac a luci și atunci sunt mai frumoase (mătasca galbenă — aurul galben.)

Cu toate că sunt ele înșile o turburare a luminei limpede suportă mai puțin de cât toate cele lalte colorii o murdărisire. Un galben murdar este urit.

Rația roșie este mai cu semn purtătoare căldurii și se

produce de cele mai mari undulațiuni de lumină, ea împreună cu forță și puțină asprime, adese ori și crușime, ceia ce vatămă la ochi. (Un orb a asemănat simțul suprafeței unui roșu cu sunetul unei trîmbițe.) Sângele roșu devine frumos numai când sclipește prin pelița albă; astfel indulcătă este colorea vieței însuflețite, a veselii jună, a amorului care posedă în colorea roșă a trandafirului simbolul său cel mai frumos. Și în colorea purpură rația ardătoare este indulcătă înspre negru; e mai serioasă mai trufase — simbolul puterii.

Colorea portocalie amestecul roșului și al galbenului nu este statornică, ca roșul, nu arde infundat ca jarul, ci flăcăreză ca limbele de foc, e vivificătoare și neliniscitoare, dar încăldînd ca și flacăra.

Albastrul nu întinde valorile sale așa departe și nu luminează așa de bine ca galbenul și roșul — are un mohorit în sine este dar contrastul galbenului strălucitor, cum e albul și negrul, care se află în mai mare contrast. În albastru se învelesce tot ce se retrage, ce se ascunde dinaintea privirilor, depărtarea, marea și cerul. Jocul colorilor deschise se contopesc în o singură nuanță închisă susținută. Dar anunță tot odată și prima izbucnire a coloarei, o intrupare a nimicului necolorat. Lumină ce sboră prin spațiul cereș lasă negru pe spațiul cel gol, și numai acolo, unde marea de aer se atinge de pămîntul nostru, se respîndescce în coloare albastră, ce are în dosul său câmpul negru, nimicul gol, dinaintea sa însă viață deschisă, soratică. Noptea s'a numit muma lucrurilor, din a cărei sin negru a purces toate; albastrul este tot o dată fiica nopții și a luminei, formeză între amîndouă mijlocirea plăcută, în el noptea și ziua se află pururea la o laltă în frumoasă armonie. Prin această dobîndescce caracterul dorului. Viorelele albastru es din senu întunecat al pămîntului, desceptând speranța de zile mai frumoase, mai luminoase. Amestecul roșului cu albastru care dă colorea violetă însemnează și mai pronunțat rivna după plenitudinea vieței.

Rața albastră exercită asupra germănării și creșterii plantelor cea mai puternică influință chimică. Fă să pătrundă lumina soarelui prin o sticlă roșie și albastră în o ladă întunecată unde a răsărit sēmănta de pătrunsel; și vei vedea că cotorele mici se vor înturna spre rața albastră, er rădăcinile vor căuta spre lumina roșie, încălditoare! Astfel și vîrfurile copacilor cat spre „eterul albastru“ și ne dă o imagine a dorului. Secretiunea oxigenului este mai mare în lumina galbenă, în rața strălucitoare; florile gingase cer deja o umbră mică, lumina galbenă deschisă verde este cea mai proprice pentru desvoltarea florilor, etă de ce se aplică cu preferință sticle de asemenea coloare la casele de florii; și chiar natura ne arată această, impresorînd florea cu un acoperemînt de frunza verde.

În colorea verde, care impacă contrastul între albastru (dor), și galben (deplină posesiune) zace un ce potolitor; viitorul depărtat (albastrul) apare în prezența luminată (galben) lumina galbenă strălucitoare se umbresce însă prin o întunecime plăcută și astfel se indulcesce. Verdele este colorea fundamentală a hainei ce pörtă plantele; pe aceasta, cea mai dulce dintre colorii, pôte zace ochiul mai mult și se pôte recrea de contrastele violente purecesce din rația soarelui — colorea vieței inugurite, invetlitorca florilor care au o coloare mai viuă, ea este colorea speranței.

Cenușiiul este un amestec de negru și alb, flegmatic,

fără vază dar totuș nobil în contrast cu pestrițul cel strigător.

Brunul (cafeniul) nu se ține nici de colorile principale nici de refringerile prismatice (cele șapte culori din curcubeu) este amestec în părți neegale din: galben, albastru și roșu; roșul preponderază însă și inzeștează amestecătura indiferentă care ar eși fără concursul său din galben și albastru, cu valoare virtuoasă, care însă produce în această alianță impresiunea comunului. Brun este pământul mânos, care produce plantele și animalele; este colorea utilității. Brunul moderază serioșitatea și doliul negrului și îl inzeștează cu o nuanță călduroasă.

Așa precum unele culori sunt compuse din amestecătura mai multor, așa și fiă care coloare este amestecată din deschis și închis în diferite grade; nuanța unei și aceleaș culori este mai dură, mai tare, mai intensivă, seu mai môle mai spălăcită. Și prin aceasta se moderază contrastele, se facilitează tranșiunea lor din una în alta. Privesce o dată la un curcubeu, la acest arc de triumf al măestăței colorilor născute din lumină și vei vedea cât este de minunat executată această tranșiune. Așa precum variază în muzica Dur de Mol, precum se operează tranșiunea tonurilor, precum sonorile sunt când mai tari, când mai line, crescendo, decrescendo piano și forte, precum tactul este când mai repede când mai încet; astfel și lumina ne face un concert în diferite arii și cadențe, când un maestoso, când un amoroso, când un andante elegiac când un presto infocat. Și nu numai peisagiul cu pajiștile și dumbrăvile lui, cu deal și vale cu riu și lac este o atare simfoniă de culori, dar fie-care pom, fie-care flóre ni-o reprezintă în miniatură. Mâna condusă de simț estetic pôte arangia un concert de flóri, legând cu măestrie ună din acele buchete minunate, în care flóreă mai plăpând colorată și-a găsit locul seu adevărat lângă o coloare mai viuă și mai închisă pentru ca să dea tot odată relief frumșeței sale și să modereze tonul forte al vecinei. — în care se formă grupe mici, care împreună cele de o potrivă și totuș se feresc de uniformitatea mórta, cooperând dinpreună și producând astfel impresiunea harmonică, precum o cere frumosul în varietate. Inșe nu fie cine să precepe la legarea unui buchet și mulți sunt, care ca și sălbatecilor, cred că, ce-i pestriț, este și frumos.

Natura de multe ori face compozițiuni crude de culori, dar contemplând întregimea cea mare, nepotrivirea va dispărea. Efectelor vigurose de lumină în părțile tropice corespund florile colorate mai viu, penele mai strălucitoare ale păsărilor, și chiar pescii acolo inot în culori argintie, d'aurie și purpurie. În părțile noastre nordice, în pădurile de brađi, sub un cer mai palid și în aer neguros, papagalii pestriți ar fi un contrast pré mare, de aceea păsările noastre n'au astfel de pene ca păsările din țerile tropice. Aceiaș natură, adică rațiunea creatrice a stăpătorului tuturor ființelor, care a inzeștră pe locuitorul țerilor nordice cu o peliță mai gingașe și cu păr blond, a pus lângă pelița mai ócheșă a locuitorilor din țerile sudice, păr negru, care se potrivește mai bine cu fisonomia mai pronunțată a sudului, pe când părul blond este mai potrivit cu fața bălăioră a nordului. Orientalul imiteză din instinct bogăția colorilor, ce îl impresoră și alege stoffe de un colorit mai viu pentru vestimintele sale; ér apusenul se feresce de colorile pré strigătoare și își manifestă gustul seu alegându-și colorile potrivite cu individualitatea, cu vârsta și cu dispoziunea sa.

V.

Am putea dice: frumosul este viața perfectă adusă la intuițiune perfectă. Să ne ocupăm de acest axiom cu tóte că prin el încă nu se definéză frumosul ca o putere ideală.

O flóre, până ce este încă ascunsă în mugure, nu se pôte numi frumósă, căci nu a ajuns culminațiunea sa (inflorirea.)

Nici sémánța pe care o produce după inflorit, nu o aflăm de frumósă. Dar în momentul existenței sale pline, în acel moment în care nu să observă nici crescerea ei muncitoare, nici veștedirea ei pălitoare, putem numi cu drept cuvânt flóreă de frumósă. Nu mirosul, care ne incântă în adevăr, nici gustul fructului, care ne delectéză, nici forma matematică a foilor ei, îi dau flórei atributul de frumșeță; ci plenitudinea vieței, care apare în formă perfectă, harmonia forței crescende, care înainte infloritului era în stadiul fiitorului, ér după inflorit în stadiul fostului.

Acum însă se răspundem și la următoarea întrebare: „In ce raport stă arta frumósă, față cu natura frumósă? Artistul nu pôte fi creator, precum este Dumnezeu, și totuș trebuie, după cum se susține din tóte părțile, să imiteze natura.“

Étă răspunsul: Omul ca chipul asemănat lui Dumnezeu, ca un spirit în care se oglindesc rațiunea eternă, are și el parte la lucrarea spiritului Dumneșcesc, însă în formă omenescă. Este drept că trebuie să studieze natura, trebuie să-și formeze simțul seu prin contemplațiunea operilor Dumneșcesci, trebuie să-și lumineze gândurile sale prin lumea eternă și să nască ideile sale în contact cu natura, dar în nascerea acelor idei, pe care le intrupéză în o formă frumósă, jace libertatea lucrării sale, ba omul merge și mai departe, transfigurând chiar lucrurile naturale în ideale, adică în imagine strălucesc pe care nu ni le pôte oferi natura.

Artiștii elini au reprezentat în Afrodita lor un model de grațiă și frumșețe femeiască — în Athena un ideal de forță spirituală împreunată cu virtute bărbătească și cu puritate de fecioră, în Zeus independința și maiestatea bărbatului; dar acei artiști n'au copiat ideile lor după ómeni, ci au creat din chipul omului real, pe omul ideal. Un pictor seu un sculptor, care n'ar sci de cât se copieze, n'ar fi un artist în sens mai înalt al cuvântului. Aflăm multe picturi, desemnate după tóte regulele artei, ornate cu culori viue după tóte legile artistice și reproducend întocmai natura, care picturi, cu tóte acestea nu ne pot entusiasma. De ce? Fînd-că pictorul nu a fost în stare a insufla operei sale cu forța geniului seu, aceea viétă, care copleșesc pe privitor și îi cuprinde inima. Numai viéta este în stare a produce altă viéta.

Dar viéta cu care este insuflețită o operă de artă, este numai intru atât frumósă, în cât va fi o viéta formată și în cât va fi reprezentată într'o formă cuvîncioasă. Tot așa precum lumea numai intru atât este frumósă încât manifestă rațiunea divină: tot astfel și idea artistului numai atunci este frumósă, când găsește o representațiune în o formă demnă. Forma este rațiunea care operează după legile supreme, și numai acesta pôte mulțumi pe un om rațional. Prin formă să învinge materia, să spiritualizéză stoffa sensuală. Să explicăm această la arta desenului.

După legenda elină desenul și plastica se învetare cu una și aceeași ocaziune, însă astfel, ca desenul precesse plasticii.

Fiica lui Butades, desemnă, când trebui să se despartă de amantul ei, profilul lui după umbra junelui ce se aretase la despărțirea sa pe zidul alb. Tatăl însă, pentru a modera durerea fiice, compuse după acest desemn modelul unei buste, pe care o formă el apoi din lut. — În această legendă se cuprinde mult adevăr. Umbra conduse pre om la concepțiunea formei curate, adică celei deslipite de materie. Materia ca atare, adică masa neformată, este nefrumosul. Pomul pe care-l tăiam nu este frumos, intru cât nu considerăm forma sa, pe care chiar o distrugem tăind. Pomul în acest cas există pentru noi numai materialicesce. Dar cu cât ne vom atinge mai puțin și cu cât

ne vom depărta mai mult de el, vom fi în stare să abstragem de la materia sa, vom putea concepe, prin o singură privire conturile sale, și așa se va naște frumoasa aparință a realității, care îndemnă cugetul de a privi la această realitate cu ochii fantasiei și de a le idealiza. Până când omul nu vedea în pom de cât o piedecă a drumului său, său material pentru focul său, până atunci intuițiunea sa nu era liberă, ci legată de o trebuință sensuală; când însă luă în sémă forma pomului, când bună oră lacul, reflectă ochilor sei imaginea pomului liberată de materie, atunci cugetul omenesc fu pentru prima oră atins de frumseția lui.

(Va urma)

SGÂRCITUL.

Comediă în 5 acte de Molière.

tradusă de

Virgiliu Popescu.

(Continuare.)

Scena 4-a.

Harpagon, Frosina.

Frosina. D-le...

Harpagon. Așteptă un moment. Indată mă reintorc.
(In parte). Trebuie să văd puțin de bani.

Scena 5-a.

La Flèche, Frosina.

La Flèche (fără să vadă pe Frosina). Hahaha! Ce aventură frumoasă! El trebuie să aibă undeva un magazin întreg de sdrențe, căci aici în casă nu se vede nimic din tot ce era consemnat în acel memoriu.

Frosina. Hei tu ești scumpul meu La Flèche! De unde vii tu aici?

La Flèche. Ah, ah tu ești Frosină, ce faci tu pe aici?

Frosina. Cea ce fac pretutindenea: mă ocup cu mici afaceri, în ofer serviciul tuturor și mă folosesc cât se poate mai bine de al meu talent. Tu știi că omul trebuie să știe cum să trăiească în lumea aceasta și că ceriul unor persoane precum sum și eu nu le-au dat alt venit, decât cea ce pot câștiga cu mintea și cu intrige.

La Flèche. Ai pute vr'o afacere cu domnul casei acesteia.

Frosina. Da, eu am cu dânsul o mică afacere, din care sper o remunerațiune cuvenită.

La Flèche. Dela el remunerațiune? Pe legea mea trebuie să fi preste măsură șirătă ca să câștig ceva dela dânsul; pe aici banii sunt foarte scumpi.

Frosina. Sunt unele service ce ating pe om de minune?

La Flèche. Serv pré plecat: dar tu nu cunosc încă pe d-nul Harpagon. Dânsul e între toți omenii cel mai neomenos, cel mai dur și mai încăpăținat, nu este nici un serviciu, ce se-l facă recunoscător, ce se-l facă se-și deschidă mânilé. Lingușire, stimare, bunăvoință în cuvinte afli la dânsul orî câtă vei voi; dar când e vorba de bani, toate au încetat. Nu-i nimic mai sec, mai rece de cât lingușirile și măgulirile lui, și

contra cuvântului „a da“ are atâta aversiune, că nu ȳice nic când „vă dau,“ ci „vă împrumut,“ bună ȳiua¹⁾.

Frosina. Nu te teme, im pricep eu măestria. Cunosc eu bine secretul de a-i mișca anima, de a câștiga bunăvoința și de a-i atinge la cõrda cea mai simțitoare.

La Flèche. Tõte sunt aici în zadar! Pe omul de care vorbim nu-l poți câștiga din partea banilor cu nimic. El e un barbar în privința acesta, dar de o barbariã ce te pune în desperare; poți peri dinaintea ochilor lui și nu-l vei mișca de fel. Într'un cuvânt el iubescé banii mai mult ca reputațiunea, onõrea și virtutea; și vederea cuiva, ce cere ceva dela dânsul i produce sgârciuri. A cere bani dela dânsul, e a-l ataca în partea lui cea mai simțitoare, e a-i strâpunge anima, a-i răpi intestinele; și decã... Dar etã-l vine; mă retrag.

Scena 6-a.

Harpagon, Frosina.

Harpagon. (In parte). Tõte merg bine. (Tare). Ei bine, ce-i de nou Frosinã?

Frosina. Ah D-ȳeul meu! cât de bine căutați afarã! Ce față roșia și sănãtõsã!

Harpagon. Cine, eu?

Frosina. Nici când nu v'am vȳdut așa de vesel, așa de vioi.

Harpagon. Serios?

Frosina. De bună sémã! N'ați apãrut nici când în viețã-vȳ așa de june, ca acum, și cunosc mulți tineri de câte 25 de ani, ce par mai bãtrâni ca d-ta.

Harpagon. Și totuși Frosinã, sunt încãrcat cu vr'o 60 de ani.

Frosina. Ce sunt 60 de ani? Acestã e cea mai frumoșã etate! Acum intrați în flõrea vieții.

Harpagon. Sȳ poate, dar cred cã nu mi-ar strica sȳ am cu vr'o 20 de ani mai puțin.

¹⁾ În limba romãnã, acestã expresiune, nu-i așa de propriã, ca în cea francesã.

Frosina. Nu glumiți?! D-ta nu ai nici o lipsă de așa ceva: căci poți trăi până la o sută de ani.

Harpagon. O're?

Frosina. Să înțelege căci sunteți făcut pentru acesta. Aceptați puținel... Oh! én vedeți colo între ochi un semn, ce arată, că veți avea încă o viață foarte lungă!

Harpagon. Te pricepi la acesta?

Frosina. Fără îndoială. — Arătați-mi numai mâna. Ah D-șeule! ce liniă lungă de viață.

Harpagon. Cum, cum?

Frosina. Nu vedeți până unde merge această liniă?

Harpagon. Ei bine și...

Frosina. Pre legea mea v'am țis numai o sută, dar veți trece și preste o sută două-șeci.

Harpagon. Nu-i cu puțință!

Frosina. Numai de nu vă vor asasina; aveți să duceți la mormânt și pe fii și pe fii fiilor d-tale.

Harpagon. De-ar da D-șeu! — Dar cu afacerea noastră cum merge?

Frosina. Mă mai întrebați? Intreprins-am eu vr'odată ceva ce se nu fi dus la capăt? Mai ales pentru cununii am un talent minunat. Nu există afacere pe lume ce se nu știu duce la cale în cel mai scurt timp, și eu cred, că de mi-aș pune-o în cap aș fi în stare să înșor chiar și pe sublima Pörtă cu Republica venețiană. Marî greutăți de bună seamă n'aș avea nici în lucrare. De o'rece sunt foarte cucunoscută în casa lor, le-am vorbit amânduora pe larg despre d-ta, și am spus mamei intențiunea d-tale în privința Marianei, de când ați văduț-o la ferăstră și pe stradă.

Harpagon. Și ce răspuns...

Frosina. Dênsa a primit propunerea cu cea mai mare bucurie; și când i-am spus că d-ta dorești tare, ca fîca ei să fie de față în astă seră la încheierea contractului, între ai d-tale, ea s'a învoit fără întârziere și mi-a țis că mi-o va încrede mie pe Mariana.

Harpagon. Astă seră trebuie să dau o cină d-lui Anselm și aș fi foarte bucurós să ia parte și dênsa la acea.

Frosina. Foarte drept. Ea după prânț are să mîrgă în vizită la fîca d-tale, de acolo are de cuget să se ducă la tîrg și apoi va veni la cină.

Harpagon. Pre bine, vor merge ambele împreuna în căruța mea, ce li-o voi împrumuta-o.

Frosina. Tare înțeleptesce.

Harpagon. Dar, Frosină, allatu-a delă mamă despre averea ce o-ar da fîcei sale? Spusu-i-ai că în asemenea împrejurări nu trebuie să cruțe nimic, ci să-și dea totă ostêncla de a profita de ocaziune. Pentru că nime nu ea de muiere pe o fêtă, ce nu aduce și zestre.

Frosina. Cum, Mariana e o fêtă, ce vă lasă pe un an un venit de douespzeci mîi de lire.

Harpagon. Un venit de 12 mîi de lire, țici?

Frosina. Da și etă cum. Mai întâi de tôte ea e crescută în cea mai mare cruțare. Dênsa e învățată să trăiească cu sălată, lapte, brânță, mere: așa dară n'are lipsă de mîsă și mâncări alese, nici de beuturi plăcute și alte lucruri delicate, ce ar cere o altă femeă; tôte acestea nu-sî nimica, căci cruță pe an cel puțin vr'o trei mîi de franci. Afară de

acea ea iubesc curățenia și simplitatea și nu dorește de fel vesminte elegante, odore scumpe, mobile alese, după cari umblă altele ce-'s asemenea ei cu atâta nesaț; tôte acestea ar costa vr'o 4 mîi de lire pe an. Mai departe ea urășce din inimă jocurile, lucru extraordinar la femeile de astăzi; eu cunosc o femeă ce numai în anul acesta a pierdut în trei-șeci și patru¹⁾ cu totul 20 de mîi de franci. Dar se nu țicem decât a patra parte. Cinci mîi de franci pe an pentru jocuri și patru mîi pentru vestminte și odore fac 9 mîi de franci, și o miă de taleri, ce ar fi de lipsă pentru nutremânt: nu fac tôte acestea împreună 12 mîi de lire pe an?

Harpagon. Da, bine dar acest calcul nu cuprinde în sine nimic real.

Frosina. Ertare. Nu-i ceva real a vă aduce în casă un mare cumpêt în tôte, o iubire extraordinară pentru simplitate și o ură nespūsă contra jocurilor?

Harpagon. A-mî înșira tôte spesele, ce nu mi le va face, nu însemneză a-mî vorbi despre zestrea ei. Acestea nu plătesc nimica! Eu nu pot da cuitanță despre ce nu primesc, ci trebuie să fiă și ceva real, ceva de câștig.

Frosina. Ah D-șeule! răbdare numai: Veți avea și alt câștig; ele mi-au vorbit de nu știu ce țeră, unde dênsese au multe bunuri, preste cari tôte vei fi domn d-ta.

Harpagon. Vom vedea. — Dar, Frosino, mai este ceva, ce mă nelînșcesce. Copila după cum veți e tineră și tinerii în genere nu iubesc decât pe semenii lor, și nu caută decât societatea acestora. Mi-e frică dar că un om de etatea mea nu-i va fi pe plac, și acesta mi-ar cauza nisce micî neplăceri, ce nu le-aș prea dori.

Frosina. Ah cât de rêu o cunosceti! Ea mai are o particularitate, ce nu v'am spus'o. — Dênsa urășce nespūs pe ômenii tineri și nu-i plac de cât cei bătrênî.

Harpagon. Ce țici?!

Frosina. Da, așa-i. Mi-ar fi plăcut decă o ați fi auțit vorbind despre acesta. Ea nu pôte suferi în ochii săi pe un om tîner; și nu-i mai răpîtă, țice ea, decât când vede câte un bătrên frumos cu barba măiestósă. Cei mai bătrênî sunt pentru dênsa cei mai încântători și eu vă previn ca nu cumva să i vă arătați mai tîner de cum sunteți. Ea dorește măcar un sexagenar, și nu sunt patru, lunî de când dênsa a rupt o cununie numai din simpla causă că alesul n'avea de cât 56 de ani și pentru că n'a pus ochilari la subscrierea contractului.

Harpagon. Numai pentru aceea?

Frosina. Numai. Ea a țis că nu-i indestulată numai cu 56 de ani și că ei i plac preste mîsură nasurile cu ochilari.

Harpagon. Așa ceva încă n'am mai auțit!

Frosina. E într'adever un lucru de necrețut. În chilia ei se vîd vr'o câteva icône și sculpturi. Dar ce credeți că representă tôte acelea? Pe vr'un Adonis? Cephai? Paris? Apollo? Nicedecum. Sunt nisce portrete frumoșe a lui Saturn, a regelui Priam, a bătrênului Nestor și a bunului tată Anchise pe spatele fiului sêu.

Harpagon. De minime! Asta n'aș fi crețul'o nicecând în viața mea și-mî pare foarte bine, că ea are asemenea

¹⁾ Joc de basard, ce se jôcă cu 6 cărți.

gusturi. Și într'adever, decă aș fi fost eu femeă, eu n'aș fi iubit nici când ómenii tineri.

Frosina. O cred și eu. Cine să și iubescă pe nisce țarae-brăe, precum sunt ómenii tineri. Nișce mucoși căroră abia li s'a uscat după ureche. Eu ȃeu nu sciu ce plăcere 'și pôte afla cineva in dênșii.

Harpagon. Nici eu nu o pot pricepe acésta, și nu sciu cum de există atâtea femeii, ce nebunesc după dênșii.

Frosina. ȃeu e o mare nebunie! A afla amabilă tinerimea! Insemnéză acésta a avea gust bun? Au dóră 'su ómenii aceai bálăiani? și pot să atragă óre pe cineva nisce maimuțe ca acelea?

Harpagon. Acésta o ȃic și eu in tóte ȃilele. Cu vocea lor ca de găină, cu cele trei fire de barbă, rădicată in sus ca la pesce, cu perucele lor, cu pantalonii ce le cad de pe trup, cu stomachurile lor nici când săturate . . .

Frosina. Nu-'sú nimica acei pui de găină pe lângă o persónă bine făcută maiestósă ca D-ta. Asta insemnéză a avé o infățisare de bărbat! Aci este apoi cu ce se satisfaci ochilor! Astfel trebuie să fiă făcut cineva pentru de a putea inspira amor!

Harpagon. Cum? Tu mă affi bine făcut?

Frosina. Cum se nu? D-ta esci incântător, și figura D-tale e démnă de pictură. — Intórceti-vé, vé rog, puțintel. Én uită incóci numai ce trup bine tăiat, bărbătesc, și făr de nici o slăbiciune!

Harpagon. Char D-lui n'am nici o slăbiciune, numai când și când mă nelinicesce cursórea și tusa.

Frosina. Aceia nu-i nimica; cursórea nu vé detrage nimic și tusa adesea face pe om plăcut.

Harpagon. Dar én spune-mi: véȃutu-ma vr'o dată Mariana. Trecénd nu i-a căȃut vreodată ochii pe mine?

Frosina. Nu; dar noi am vorbit mult despre D-ta; eu i-am descris viu persóna D-tale și n'am lipsit de ai vorbi despre avantajul, ce ȃar avé primindu-vé de soț.

Harpagon. Ai făcut pré bine și îți mulțamesc.

Frosina. D-le, eu aș avé a vé face o mică rugare. Eu am un proces, pe care stau sé-lú perd din lipsă de puțini bani (Harpagon devine serios.) și D-ta mi-ai pôte procura pré ușor căseigarea aceluia, decă ai avé bunătatea, să... Nu vé poteți inchipui, ce plăcere ar avé densa de a ve vedé. (Harpagon devine vesel). Ah! cum îi veți plăcé! și ce efect minunat va face asupra ei presenta d-tale!

Harpagon. Tu mă duci la răpire.

Frosina. Intr'adevér Dle, acel proces va avé fórté mari consecințe. (Harpagon devine serios). Eu is ruinată decă-lú perd și puțin ajutor mi-ar restabili afacerile... Aș fi voit sé fi véȃut răpirea, in care era auȃindu-mé vorbindu-i despre d-ta. (Harpagon devine vesel). Bucuria strălucea in ochii ei la enumerarea calităȃilor d-tale și eu am adus-o in estrema nerăbdare de a vedé legată odată acea căsătoră.

Harpagon. Tu mi-ai făcut o mare plăcere, Frosină, și eu, îi mărturisesc. ȃi-s fórté obligat.

Frosina. Vé rog Dle de a-mi da micul sucurs, ce vi-o cer. (Harpagon devine eră serios). Acela mă va repune pe picióre și eu ve voi fi totdeauna recunoscătoare.

Harpagon. Remas bun. Merg să-mi gat lucrurile.

Frosina. Ve asecurez, Dle că nici când nu m'ați pôte ajuta într'o lipsă mai mare.

Harpagon. Voi da ordinul ca căruța să fie gata spre a ve duce la tég.

Frosina. Eu nu ve voi mai incomoda, decă nu mé voi mai simți silită de vr'o lipsă mare.

Harpagon. Și eu voi ingrigi ca cina sé se facă cât de timpuriu pentru ca nu cumva să fiă spre reu.

Frosina. Nu-mi refusați graȃia, ce vi-o cer. Nice nu poteți crede, Dle, plăcerea, ce...

Harpagon. Eu plec. Veȃi că mé chiamă. La revedere. (Ese).

Frosina. Ciuma să te mánance porc de căne ce ești! Hoțul a fost firm la tóte atacurile mele. Dar totuși nu trebuie sé las negociările și in oră-ce cas este și un alt mijloc, prin care is secură, că voi poté trage ceva resplată

(Cortina cade).

ACTUL III.

Scena 1-a.

Harpagon, Cleant, Elisa, Valeriu, Claudia, Iacob, Brindavoine, La Merluche.

Harpagon. Haidem. Veniți toți, sé ve dau pe dată ordinele, de cari aveți să ve țineți. Apropiă-te, Claudiă, să incepem cu d-ta. (Ea ține o mătură a mână). Prea bine, ai deja arma a mână. Í-ți las sé curățesti tóte, dar sé te păzesci de a freca prea tare mobilele ca nu cumva să sé ruineze. Afară de aceia in decursul cinei vei avea grigiă de sticle, nu cumva să sé pérđă séu spargă vreuna; căci altfel te voi lua la respundere și-ți voi trage din simbria.

Iacob. Urită amerințare.

Harpagon. Plécă.

Scena 2-a.

Precedentii fara de Claudia.

Harpagon. Voi Brindavoine și La Merluche aveți să spălăți și stergeți păcharele și sé turnați vin, dar numai când vi sé va cere și sé nu faceți ca acei lachei nerușinați, ce provócă pe ómenii fără voia lor sé bee. Asceptați până ce vi s'a cerut vinul mai de multe oră și nu uitați nice când de a mesteca cât sé pôte mai multă apă.

Iacob. (In parte). Da, căci vinul pur sé sue in cap.

La Merluche. Dar cătrințele avem sé le lăpédăm.

Harpagon. Da, când veți vedea că vin óspeții, dar fiți cu grigiă sé nu ve stricați veștmintele.

Brindavoine. Dar Dle, sciți bine că haina mea e mângitá cu o mare pétá de oleu de lampă.

La Merluche. Și că pantalonii mei sunt găuriți de o parte și că sé fiă cu respect. . .

Harpagon. Tăcere. Tu cu pantalonii, intórcete cu partea găuritá tot deauna cătrá zid; ér tu (Harpagon își pune pălăria dinaintea haini, pentru ca să-i arete lui Brindavoine cum trebuie să ascundă pétá de oleu) când vei servi să țini pălăria așa.

Scena 3-a.

Precedentii fara Brindavoine si La Merluche.

Harpagon. Tu fétá mea sé ai grigiă de vase și talere, ca nu cumva să sé strice ceva. Acésta le stă fórté bine fe-

telor. Prepară-te mai departe de a primi bine pe aléa mea ce-ți va veni în vizită și de a merge cu dēnsa la tērg. M'ai priceput?

Elisa. Da, tată.

Scena 4-a.

Precedentii fara Elisa.

Harpagon. Ți tu flăcăule, de voesci să-ți iert istoria de odinioră, să nu cutezi cumva să te arēți alesei mele cu o față strămbă.

Cleant. Eu, tată cu față strămbă? și din ce cauză?

Harpagon. Ah D-đeule! pentru că eu știu cum să pōrtă copii când se însoră din nou părinții lor și cum să strămbă când vād câte o mamă vitregă. Dar de voesci să-ți uit ultima ta nebuniă, îți recomānd să te porți cât se pōte de bine față de đisa persōnă și să o primesci cu cea mai mare galanteriă.

Cleant. Vorbindu-ve sincer, nu-mi prea place, că densa are să-mi devină masceră, aș minți de v'ăș đice așa ceva; dar încāt privesce de a o primi bine și a mă porta omenesce față de dēnsa, vē promit că mă voi sili să ve implinesc voia.

Harpagon. Fi fiule cu băgare de sēmă.

Cleant. Nu aveți frică, 'su cert că nu veți avea cauză de a vē plānge de portarea mea.

Harpagon. Prea bine.

Scena 5-a.

Harpagon, Valeriu, Iacob.

Harpagon. Fi-mi Valerie, intru ajutoriu. Apropiă-te, Iacobe, te-am lāsāt mai pe urmă.

Iacob. Cătră cine aveți de cuget Dle să vorbiți, cătră bucătar sēu cătră cocier căci eu sum și una și alta.

Harpagon. Cătră ambi.

Iacob. Dar cătră care mai āntăi.

Harpagon. Cătră bucătar.

Iacob. Ve rog dar asceptați puțintel. (Lapēdă de pe sine haina de cocier și apare imbrăcat ca bucătar).

Harpagon. Ce dracu de ceremonii sunt acelea?

Iacob. Sum gata să ascult.

Harpagon. În astă sēră, Iacobe, vrēu să dau o cină.

Iacob. (În parte). Mare minune!

Harpagon. Țn spune-mi vei pōtē tu să ne pregătesci un ospēt bun?

Iacob. Da, dēcă-mi veți da bani de ajuns...

Harpagon. Ce dracu, tot deauna bani! Pare că nu știți vorbi despre altceva decāt de bani și Țră bani. Pururea aveți acest cuvēt în gură. Bani, totdeauna bani! Vorba lor de scāpare e: bani!

Valeriu. Nice când n'am auzit un rēspuns mai nerușinat ca acela. E dōră vr'o minune de a face ospēt bun cu bani mulți. E cel mai ușor lucru de pe lume, și orī ce prost ar fi în stare să facă: cel ce voescē însă să se arete om abil, trebuie să știe face ospēturi bune cu bani puțini.

Iacob. Ospēt bun cu bani puțini?!

Valeriu. De bună sēmă.

Iacob. (Cătră Valeriu). Pe legea mea, Dle intendent ne-ai obliga tare, arētându-ne această minune și luānd oficiul meu de bucătar: că și așa ai ajuns un factotum în casa-ne.

Harpagon. Nu-ți țini gura? — De ce am avē dară lipsă?

Iacob. Țcă intendantele D-tale, ce vrea să ve facă un ospēt bun cu bani puțini.

Harpagon. Tac și-mi rēspunde la ce te-am intrebāt.

Iacob. Că-ți vor fi la mēsă?

Harpagon. Noi vom fi vr'o opt sēu đece, dar să nu gătesci decāt pentru opt. Māncarea pentru opt e destulă și pentru đece.

Valeriu. Sē înțelegē.

Iacob. Ei bine, vor fi de lipsă patru vase de supă și cinci talere de.... Supă.... antepaste¹⁾....

Harpagon. Ce dracu, cu aceste ai potē sătura o cetate intrēgă.

Iacob. Friptură....

Harpagon. (Îi pune mână pe gură). Ah spēnduratele, tu-mi mănānci tōtă averea.

Iacob. Intre māncări²⁾....

Harpagon. Incă n'ai gātāt?

Valeriu. Voesci dōră să saturi o lume intrēgă? Cređi pōte că domnul a invitat lumea, ca să o omōră cu māncări? Citesce puțintel preceptele igieniei și intrēbă pe medicii, de este ceva mai vālēmător sātātății, decāt a mānca până la esces.

Harpagon. Prea drept.

Valeriu. Nu ști d-ta dimpreună cu toți semenii D-le, că o mēsă prea încărcată cu cārnuri e un ce ruinător de sātēitate; că pentru ca să te arēți amic acelora pe cari i inviți la prāndu, trebuie să domnescă cumpetul la mēsă-ți; și că un proverb vechiu đice că: Trebuie să māncăm ca să trăim și nu să trăim ca să māncăm.

Harpagon. Tare înțelepțesce! Apropie-te să te imbrățiseđ pentru aceste cuvinte. Țtă sentința cea mai frumoasă ce am auzit-o eu vr'o dată în viața mea. Trebuie să trăim ca să māncăm, și nu să māncăm ca să tră... Nu, nu-i așa. Cum điseși?

Valeriu. Trebuie să māncăm ca să trăim și nu să trăim, ca să māncăm.³⁾

Harpagon. Da așa-i (Cătră Iacob.) Ai auzit? (Cătră Valeriu.) Cine e acel om mare ce a đis această sentință?

Valeriu. Nu-mi aduc aminte de numele lui.

Harpagon. Nu uita sē-mi scrii aceste cuvinte: eu voesc să le gravez cu litere de aur de asupra căminului salei de māncare.

Valeriu. Nu voi întârđia. — Și ce să ține de cină voi îngriji eu. Eu voi regula tōte după cum să cuvine.

Harpagon. Bine, fă.

Iacob. Cu atât mai bine, voiū avē eu mai puține griji.

Harpagon. (Cătră Valeriu.) Trebuie să gātăm māncări, ce satură iute și din cari nu să pōte mānca mult, d. e. nisce cartofi buni cu carne grasă, niște prājiturī cu cāstani.

Valeriu. Incredēți-vē numai în mine.

Harpagon. Acum să aibī grijă sē-mi curățesci căruța.

Iacob. Asceptați puțintel, aceasta să ține de cocier (imbracă haina de cocier.) d-ta đise-și...

¹⁾ Entrées, Vorspeisen.

²⁾ Entremets, Zwischenspeisen. Beissen.

³⁾ Formula de economiă, ce a aflat-o Molière la Jesuiți E. V. V. N. V. V. E. Ede ut vivas, ne vivas ut edas.

Harpagon. Că trebuie să curățești căruța și să-mi îți dai caii gătiți spre ai mîna la tîrg . . .

Iacob. Cum, caii d-tale? Pe legea mea, D-le aceia nu sunt în stare să fie mînați, stau sîrmanii pe dîga de mîrte, căci d-ta îi faci să țină un post așa de strîns crîncen, că par mai mult niște fantome, niște umbre de cai.

Harpagon. Veți sau bolnăvit! nu lucră nimic.

Iacob. Și pentru că nu lucră nimic trebuie ca să nici nu mînanțe nimic? Ar fi cu mult mai bine, ca sîrmanele dobitoace să lucreze mult și să mînanțe asemenea. Mi se rupe anima cînd îi vedă așa de slabi; pentru că eu am o compătimire pentru cai-mi, că-mi pare a suferi eu însu-mi, cînd îi vedă pre ei suferind. Eu cruț pentru dînsii în totă ziua cîte ceva dela gură-mi; și trebuie să aibă cineva o animă de fer pentru ca să nu simță nici o compătimire pentru de aprupele său.

Harpagon. Până în tîrg însă ar putea ei merge.

Iacob. Nu, D-le, n'am curajul să îi mîn, și pe conștiința mea n'aș pute să le dau lovituri de bici în starea în care sunt. Cum voiți să tragă o căruță, cînd nu-sî în stare să se tragă pe sine înșiși?

Valeriu. Voi face eu pe vecinul Picard să-mi mîne: el tot odată va ave să ne ajute și la gătirea cinei.

Iacob. Fiă. Îm place mai bine să mîră sub mînile altuia de cît sub ale mele.

Valeriu. El jîcă pe compătimitorul.

Iacob. Și D-lu intendent pe nedispensabilul.

Harpagon. Tăcere.

Iacob. D-le, eu nu pot suferi pe lingușitori; și eu ved că tot ce face dînsul, continuele sale controale asupra pînei și vinului, lemnului, sîrei și luminărilor nu au alt scop, de cît să vă lingușescă și să vă cîstige favorul. Acesta mă infuriază și sum foarte supărat de a auzi în toate zilele cîte și mai cîte dîcîndu-se contra d-tale, pentru că în fine eu simțesc o frăgesime pentru d-ta, măcar că mă supărați atît de des; și după cai-mi d-ta îmi ești cel mai scump.

Harpagon. Putere-ași ore ști eu dela tine Iacobe cea ce se vorbește despre mine?

Iacob. Da, decă ași ști că nu vă va supăra.

Harpagon. Nu, nici de cum.

Iacob. Ertă-ți, dar eu știu că de bună sîmă vă voi mîna.

Harpagon. Nici de cum, ba din contră mi-ai face o mare plăcere, cî doarec tare să știu ce se vorbește despre mine.

Iacob. De ore ce o voiți, vă voi spune sincer că toți își bat joc de d-ta; că din toate părțile ni se aruncă vorbe în contra-vă și că toți n'au altă petrecere, de cît să se ridă de d-ta și să se batjocorească. Unul dîce că lăsați să se tipărescă cîlindăre anume, în care sunt duplicate patru-timpurile și ajutorurile,¹⁾ pentru că astfel se vă puteți profita de posturile la cari siliți pe supușii d-văstră. Altul dîce că la anul nou seu în tîmpul cînd are să plece vre unul din servitori, sunteți tot de a una gata cu vr'o cîrtă, pentru că astfel se puteți ave vr'un pretext

¹⁾ E știut, că la Latină se postesc «quatuor tempora», seu cîte o săptămîna (resp. cîte 3 zile). Mercuri, Vineri, Sămbetă pe tot anutîmpul, și vigiliile seu ajunurile sîrbătorilor mari.

de a nu-i plăti suma ce i se cuvine. Un al treilea povestescă că d-ta ai chemat la judecată pisica unui vecin, pentru că a fost mîncat niște remășițe din un miel. Al patrulea că ați fost surprins într'o noapte furînd ovésul cailor proprii, și că cocierul d-tale, ce va servit înaintea mea v'a dat pe întunec niște lovituri de băț, despre cari n'ați vorbit nici cînd nimenui. În fine, voiți să vă mai spun? nu poți merge nicăiri, unde se nu auzi cîte și mai cîte povești de acestea. D-ta ești de povestea și de risul lumei; și nime nu vorbește de d-ta, de cît sub numele de sgărcit, de lotru, de cîmătar, de . . .

Harpagon. (bătîndu-lu.) Ești un măgar, un bou un strengar, un nemernic, un om fără de rușine.

Iacob. Ei bine, n'am fost dîs-o eu? Și nu voiăți să-mă credeți, că spunîndu-vă adevărul vă voi supăra.

Harpagon. Învață-te acum să vorbești altă dată cu domnul tîu.

Scena 6-a.

Valeriu, Iacob.

Valeriu. (rîdînd.) Cum se vede, Iacobe, pe aici se resplătesc cam rău sinceritatea.

Iacob. Ce-ți pasă, acesta nu-i lucru d-tale. Ride de loviturile, ce se vor încărcă pe spatele d-tale și nu de acele încărcate pe ale altora.

Valeriu. Ah, D-le Iacob, nu te mînia așa de iute te rog.

Iacob. (La parte.) Vorbește lin. Am să mă arăt brav și de va fi așa de prost să se tîmă de mine, am să-lu scarpin puțin pe la spate. (Tare.) Știi d-ta, d-le rîdîlă, că eu n'am nici un gust de ris; și că de-mi vei inferbenta pre tare capul te voi face să rîdi într'alt mod (Merge amenințînd contra lui Valeriu și îl împinge astfel pană în fundul scenei.)

Valeriu. Mai încet, mai încet.

Iacob. Cum mai încet? nici în mîntă nu-mi vine așa ceva.

Valeriu. Fii bun.

Iacob. Ești un nerușinat.

Valeriu. D-le Iacob . . .

Iacob. Ce D-le Iacob? De prind un băț a mînă îți voi arăta eu . . .

Valeriu. Cum un băț? (Amenințînd împinge pe Iacob înapoi.)

Iacob. Nu, nu, eu nu vorbesc despre acesta.

Valeriu. Știi d-ta, d-le lăudărețu, că eu sum în stare să te scarpin puțin pe la spate?

Iacob. Nici o indoielă.

Valeriu. Că d-ta nu ești alta decăt un nimernic de bucatar.

Iacob. O știu pre bine.

Valeriu. Și că d-ta încă nu mă cunosc cîntă sum.

Iacob. Ertare.

Valeriu. Mă vei scărpină pe spate dîseși?

Iacob. Am dîs-o numai în glumă.

Valeriu. Mie însă nu-mi plac astfel de glume. (Îl bate.) Înveță că glumele nu au loc totdeauna.

Iacob. (Singur.) A dracului să fiă sinceritatea! E o măestrie rea. De aci înainte mă lapd de ea și nu voesc să

mai spun adevărul. Tracă ducă-să loviturile dela Dl Harpagon, dar pentru cele ale Intendentului trebuie să-mi resbun.

Scena 7-a.

Mariana, Frosina, Iacob.

Frosina. Nu ni-ai sci spune, Iacobe, de-i acasă domnul Harpagon, séu ba?

Iacob. Da, fără indoielă, e acasă: o sciú pré bine.

Frosina. Spune-i, te rog, că noi il asceptăm aice.

Scena 8-a.

Mariana, Frosina.

Mariana. Ah, Frosino, eu sum in o stare fórte ciudată! și de trebuie să-ți mărturisesc cea ce simțesc eu mé tem de acésta întâlnire.

Frosina. Și pentru ce? Ce ve nelinicesce?

Mariana. Ah! mé mai întrebi? Nu-ți poți inchipui temerea uneia, ce se simte aprópe de locul supliciului?

Frosina. Eu véd pré bine, că pentru ca să mori cu plăcere, nu-i Harpagon supliciul ce ai dori să-l îmbrățișezi, și că tinerul blondin, despre care mi-ați vorbit atăta, ve revine din nou in minte.

Mariana. Da, Frosină, o mărturisesc și eu, și visitele respectuóse ce mi le făcea, au avut ceva influință asupra animei mele.

Frosina. Dar aflatați barem că cine-i?

Mariana. Nu, eu încă nu sciú, cine-i; dar sciú că e un tiner demn de iubire: că de ar depinde dela mine, eu l'aș lua mai bucurósă, ca pe ori cine altul; și că el mé face să simțesc și mai tare tortura teribilă din partea bărbatului, ce mi sé dá.

Frosina. Toți acesti blondini sunt plăcuți și sciú cum se înșele lumea, dar cei mai mulți dintrénsi sunt calici ca vai de ei: e cu mult mai bine să luați un bărbat bătrén, ce se ve lase avere. Eu sciú că e greu a implini ceea, ce ve dic, și că trebuie să ai nisce micé neplăceri cu un astfel de bărbat; dar acésta nu are să dureze in etern; și mórtea lui credeți-mi ve va pune preste puțin in statul de a lua un bărbat mai amabil, ce are să repareze tóte necasurile suferite.

Mariana. Ah, Frosino, e un lucru ciudat a dori și ascepta mórtea altuia pentru de a póte ajunge la fericire, și apoi mórtea adeseori impedează proiectele nóstre.

Frosina. Nu glumiți? D-ta nu-lu iai de bărbat, decât sub condițiunea, că ve va lăsa véduvă in scurt timp: acesta trebuie să fic unul dintre articlii contractului. Ar fi o nerușinare, ca densul să nu mórá in trei patru luni... Dar étá-l vine.

Mariana. Ah Frosino ce figurá!

Scena 9-a.

Harpagon, Mariana, Frosina.

Harpagon. Nu vé simțiți vătémată, frumoșa mea, că vin inainte-vé cu ochelari. Eu sciú că frumsetea d-tale bate in destul la ochi, și nu sunt de lipsă ochelari pentru de a o vedé dară cu ochelari să privească stelele, și eu susțin și vé asicurez că d-ta esci o stea, dar cea mai frumoșa stea, ce sé aflá in

țera stelelor... Frosino, ea nu răspunde nimic și nu arată nici o bucuriá de a mé vedea.

Frosina. Acésta e pentru că densa să aflá surprinsă, și apoi fețele tot-deauna să rușineză să arete din afară cea-ce simțesc pe din láuntru.

Harpagon. (Cătră Frosina.) Ai dreptate. (Cătră Mariana.) Étá pré scumpă, fiica mea, ce vine să vé salute.

Scena 10-a.

Harpagon, Elisa, Mariana, Frosina.

Mariana. Eu imi implinesc cam târđiu datorința visitei.

Elisa. D-ta, d-nă, faci ce trebuiam să fac eu mai din nainte.

Harpagon. (Cătră Mariana.) D-ta veđi că dēnsa e mare, căci érba rea cresce iute.

Mariana. (Incet cătră Frosina.) Ce om de nesuferit!

Harpagon. (Incet cătră Frosina.) Ce đice, mândra mea?

Frosina. Că vé aflá admirabil.

Harpagon. Pré multă onóre imi faceți prea frumoșa mea.

Mariana. (La parte.) Ce dobitoc!

Harpagon. Eu vé sunt tare recunoscător pentru aceste sentimente.

Mariana. (La parte.) Nu-lu mai pot suferi.

Harpagon. Étá și fiul meu ce vine să vé salute.

Mariana. (La parte cătră Frosina.) Ah, Frosino ce întâlnire? acesta este tēnérul despre care ți-am fost vorbit eu mai adineaurea.

Frosina. (Cătră Mariana.) Ciudată întēmplare!

Harpagon. Véd că vé mirați, că am copii atât de mari; dar mé voi scápa cât mai curénd de ei.

Scena 11-a.

Harpagon, Cleant, Elisa, Mariana, Frosina.

Cleant. (Cătră Mariana.) D-șórá, aceasta e o întâlnire, la care eu fără indoială nu mé asceptam; și tatál meu m'a surprins fórte, când mi-a împártășit intențiunea sa.

Mariana. (Cătră Cleant.) Asemenea stau și eu. Acéstá întâlnire m'a adus in confusiune ca și pe d-ta și eu nu eram pregátită la o asemenea întēmplare.

Cleant. E adevérat, dómna mea, că tatá-meu nu a putut face o alegere mai bună și mé bucur tare avénd onorea de a ve vedé; cu tóte acestea însă nu pot fi indestulit cu intențiunea d-tale de a-mi deveni mamă vitregă. Complimentul, ve mărturisesc imi cade fórte greu, dar acesta e un titlu, pe care eu nu vi-lu pot dori nice când. Acésta vorbire sciú că va paré unora neomenósă; dar eu sum sigur că d-ta mé vei pricepe. Acéstá e o căsătoriá, contra cărcia, d-ta de bună sémá sciú că simți o mare antipatiá. D-ta sciú că nu ignorezi, cunoscându-me acuma că cine sum, cât de mult am sé sufer și in fine, cu permisiunea tatálui, vi-o spun curat, că de ar depinde dela mine acéstá căsătoriá nu s'ar întēmpla nici odatá.

Harpagon. Ce compliment nerușinat! A-i face o astfel de mărturișire...

Mariana. Eu am sé vé respund, că lucrurile ni sunt tare egale: și că decá d-tale nu-ți place a mé avea de maná

vitregă, cu atât mai puțin mie de a ve avé de fiu vitreg. Nu credeți, că eu aş cerca să ve procur acésta nelinise; mi-ar căde foarte rău să ve causez eu însă-mi vre-o neplăcere; și decă nu aş fi silită de o putere absolută, pe cuvântul meu nu m'aş invoi nice odată la acéstă căsătorie ce ve căşionéză atăta supărare.

Harpagon. Are drept. La un compliment așa de prost să cuvine un asemenea respuns. Mă rog de iertare scumpa mea, pentru impertinența fiului meu. El e un tinăr nebun, ce vorbesce fără să se gândescă.

Mariana. Eu ve asecurez, că ceea ce mi-a spus nu m'a vătămat de loc, din contră mi-a făcut o mare plăcere, că mi-a explicat adevăratele sale simțăminte. Îmi place de la el, o astfel de mărturisire și de-ar fi vorbit alt fel l'aş stima cu mult mai puțin.

Harpagon. Sunteți pré bună, când voiți să-i scusați astfel slăbiciunile. Cu timpul va deveni mai înțelept și d-ta vei vedea că-și va schimba simțimintele.

Cleant. Nu tată, eu nu sunt in stare să le schimb, și o rog pré mult pe stimata d-nă să-mi dea creșământ.

Harpagon. Dar én veđi cé nebunatic! continuă încă și mai tare.

Cleant. Voiți doră să-mi tradez anima.

Harpagon. Încă nu-ți țini gura? N'ai de cuget să schimbi vorbirea.

Cleant. Ei bine, de ore ce d-ta dresci ca să schimb discursul, ertăți-mi d-șoră să mă pun in locul tată-lui meu, și să vă dechiar: că nici când in viața mea n'am veđut o ființă încântătoare ca d-ta; că nimic nu doresc mai mult de cât să ve plac, și că titlul de „bărbat“ al d-tale e o glorie, o fericire, ce eu aş preferi sôrtei celor mai mari principii de pe lume. Da, d-șoră, fericirea de a vă avé, este pentru mine cea mai mare fericire pe acest pământ, și eu o doresc din totă inima. Nu este nimic ce n'ași fi in stare să fac pentru un câștig așa prețiosu; și cele mai grele pedeci . . .

Harpagon. Mai incet fiule, mai incet.

Cleant. Acest compliment îl indrept d-șorei pentru d-ta.

Harpagon. Ce au doră n'am eu însu-mi limbă să vorbesc pentru mine? N'am nici o lipsă de avocat (chiamă pe Brindavoine.) — Dar haidem aduceți scaune.

Frosina. Nu, e mai bine să mergem mai înainte la tîrg; ne vom reintôrce îndată, și atunci vom avé destul timp pentru de a conversa.

Harpagon. (Cătră Brindavoine.) Prindeți dar caii la căruță.

Scena 12-a.

Toti precedentii fara Brindavoine.

Harpagon. Vă rog de ertare, frumoasa mea, că n'am cugetat până acum a ve imbia cu ceva recoricor.

Cleant. M'am îngrijit eu tată de acésta și am lăsat din partea d-tale să se aducă vre-o câteva tale de portocale de China, de lămii dulci și de cofeturi.

Harpagon. (Incet cătră Valeriu.) Valeriu!

Valeriu. (Incet cătră Harpagon.) A eșit din minți.

Cleant. Credeți pôte că nu vor fi destule? d-șoră va fi așa de bună și ne va scusa pentru aceasta.

Mariana. Nu erau de lipsă nici acestea.

Cleant. Veđuta-ți d-șoră cândva un diamant mai lucitor, ca cel de pe degetul tatălui meu?

Mariana. Intr'adevăr el lucește frumos.

Cleant. (Îl ia de pe degetul lui Harpagon și îl dă Marianeii.) Priviți-lu mai de aproape.

Mariana. Fără indoială este foarte frumos și lucește tare viu.

Cleant. (Să pune din naintea Marianeii, ce voesce să-lu redea.) Nu, d-șoră, el se află in nisce mări pré frumoșe. Tatăl meu vi-lu dă in present.

Harpagon. Eu?

Cleant. Nu-i adevărat tată, că d-ta voiesci, că d-sora să-lu conserve in semn de iubire cătră d-ta.

Harpagon. (In parte cătră Cleant.) Ce ăici?

Cleant. Frumoșă întrebare! (Tare.) El imi face semn să vă rog de al primi.

Mariana. Nu, eu nu voesc . . .

Cleant. Lăsați gluma! — El n'are de cuget ca să-lu reia.

Harpagon. (In parte.) Inebunesc.

Mariana. Însă . . .

Cleant. (Impedecându-o să redea inelul.) Nu, nu d-ră, că l'ați vătăma prin acésta.

Mariana. Dar vă rog . . .

Cleant. Nici decum.

Harpagon. (La parte.) Ciuma să te . . .

Cleant. Vedeți cum să supără pentru refuzarea d-tale.

Harpagon. (Incet cătră fiul său.) Mișelule!

Cleant. Vedeți că-lu aduceți la disperare.

Harpagon. (Incet cătră Cleant, amenințându-lu.) Spânduraturile.

Cleant. Tată, nu sunt eu de vină. Eu fac tot posibilul pentru a o face să-lu primescă; dar ea cum vedeți e obstinată.

Harpagon. (Incet amenințându-lu.) Stregariule!

Cleant. D-ta, d-șoră, ești cauza că mă cêrtă tată meu.

Harpagon. (Incet ca mai sus.) Lotrule!

Cleant. D-ta îl faci ca să se bolnăvescă! Ah, vă rog d-șoră nu mai rezistați.

Frosina. (Cătră Mariana.) Dumneđul meu! de ce atâtea complimente? Țineți inelul, de ore ce o voesce d-nia sa.

Mariana. (Cătră Harpagon.) Pentru ca să nu vă supăr îl primesc acum; dar voi căuta să vi-lu redau la timpul său.

Scena 13-a.

Harpagon, Mariana, Elisa, Cleant, Valeriu, Frosina, Brindavoine.

Brindavoine. D-le, un om voesce să vă vorbească.

Harpagon. Spune-i să vină o altă dată, acum n'am timp.

Brindavoine. Țicea că v'a adus nisce bani.

Harpagon. (Cătră Mariana.) Scusați. Me voi reintôrce îndată.

Scena 14-a.

Precedentii fara Brindavoine și La Merluche.

La Merluche. (Vine fugind, și face pe Harpagon să cadă.) Domnule . . .

Harpagon. Ah sunt mort!

Cleant. Ce-i tată? va-ți vătămat?

Harpagon. Tălharul acesta de bună sémă a fost plătit de datorașii mei, ca să-mi rupă gâtul.

Valeriu. (Cătră Harpagon.) Nu-i nimica.

La Merluche. Mă rog de ertare, credeam că va fi bine să fiu iute.

Harpagon. Ce vrei, strengarule?

La Merluche. Vin să vă spun, că caii n'au potcove.

Harpagon. Duceți-i îndată la faur.

Cleant. Până ce se vor potcovi caii voi face eu ofi-

ciul d-tale tată de domn al casei și voi duce pe d-șora jos în grădină, unde voi ordina și dulceturile.

Scena 15-a.

Harpagon, și Valeriu.

Harpagon. Valerie, fi cu băgare de sémă și caută, te rog, să rămână cât se poate mai mult, ca să retrămite cofetarului.

Valeriu. Bine.

Harpagon. (Singer.) Oh fiu nerușinat, voiesci să mă duci la sapă de lemn?

(Cortina cade.)

(Finea va urma.)

Influența mamei și a educatorului de profesie în educațiunea copilului.

Studiu social-pedagogic de I. Dariu.

I. Influența mamei.

(Fine.)

Din cele pe scurt epuse până aici, — ca să reasumăm, — s'a putut vedea, că mama este în prima linie chemată de a da cele dintâi elemente de educațiune și instrucțiune fiului ei, ba tot ea menită a o continua și mai departe până când copilul devine bărbat și copila muere. S'a vădut mai departe că influența mamei rămâne cinosurica pentru toată viața copilului. „După-ce mama a creat pre copil, tot ea va crea și pre viitorul om“.

Tot aci am amintit, că nu toate mamele și cunosc și implinesc pe deplin frumoasa lor chemare privind din clasele cele mai de sus până la cele mai de jos. Multe mame și încred fragedele lor produse pe mâni străine, unele din deșarta causă, că nu le place a se ocupa de crescerea lor și ar vrea ca să-și satisfacă mai cu comoditate deșertelor lor plăceri. Altele apoi fiind silite a petrece partea cea mai mare din timp cu economia din afară a casei, altele erăși având toată bunavoința și toate mijlocele recerute, totuși nu-și pot implini cum se cuvine chemarea, fiind-că le lipsesc cele mai esențiale și mai necesare elemente de cultură ce ar trebui să le dea fiilor lor, atunci copii acestora rămân senu pe mâna servitorilor ori a guvernantelor, care și implinesc datoria numai pentru simbră, senu rămân în mâna sorții espuși influințelor celor mai stricăcioase pentru crescerea lor, și așa toate aceste mame se întâlnesc pe câmpul inapținutului de a se sacra cu tot devotamentul frumoșei și sublimei lor chemări de mamă.

Cu acestea, — să nu dică nimenea, că am vrut să trag un vël negru preste demnitatea și valorea acelor mame, cari totdeauna stau la înălțimea chemării lor; pre acestea totdeauna le-am stimat și le stimez și me închin înaintea lor, ca înaintea unor divinități: însă durere, că numărul acestora e prea mic și cu esceptiuni nu putem face regulă.

Aci ca să nu abusez de paciența on. cetitorii voi termina cu partea acésta, — departe de a crede, că aș fi putut fi fericitul acela de a descrie, ba atinge numai din toate punctele de vedere influența mamei în educațiunea copilului și voi trece la:

II. Influența educatorului de profesie.

De ore-ce părinții și în special mama, precum atinsei și mai sus, nu pot da copilului o cultură multilaterală, mai ales

în ceea ce privește cultura minții senu instrucțiunea, pentru-că aci se cere mai mult timp și mai multe puteri, mai multe și mai esacte cunoscințe și espuse după un plan anumit, de aceea societatea omenescă și-a rezervat sie-și dreptul, de a lua mai totdeauna pre copil dela crescerea și instruirea mai detaiată a mamei și la o etate ceva mai desvoltată l'a concređut institutelor publice de învățământ, l'a dat pe mâna școlei, care în cazul acesta devine a doua mamă a copilului.

Din cauza acésta și aflăm mai la toate poporele școlii înființate anume spre scopul amintit și acestea sunt cu atât mai numeroșe și mai bine organizate, cu cât acelea sunt mai înaintate și mai adânc pătrunse de folosul și însemnătatea lor.

Tot din punctul acesta de vedera, — cred eu, se poate justifica încât-va și teoria lui Rousseau, care pretindea că copilul îndată după nascere, să se ia dela sânul mamei și să se concređă unor guvernante senu așa numitelor asile și orfanotrofii.

Să vedem acum, cine-să reprezentanții institutelor publice de învățământ; cine-să persoanele acelea, care sunt chemate a se ocupa aci mai de aproape cu educațiunea și instrucțiunea ulterioară a copilului. Acestia sunt de bună séma învățătorii senu profesorii cu un cuvânt educatorii de profesie.

Cari sunt ore principiile acestora? — Ei voiesc suplînirea, îndreptarea și promovarea desvoltării multilaterale și armonice a copilului, respective a elevului; voiesc mai departe crescerea elevului în moralitate și religiositate. Cu alte cuvinte voiesc să lucre după un plan sistemizat anume de cerințele pedagogiei moderne. Acest plan divergéză adese-ori foarte mult de al părinților și divergința acésta, se înțelege, trebuie să fie în detrimentul desvoltării multilaterale și armonice a copilului.

Să nu trecem dară mai departe fără a ne însemna bine, că și preste periodul acesta de crescere al copilului influințéză mai mult tot numai mama. Școla e o mamă vitregă a copilului. Direcțiunea, ce o dă mama copilului cu anevoie se mai poate schimba și așa toate ostenelele educatorului de profesie se vęd adese-ori constrânse a da numai o estensiune mai mare direcțiunei și planului început de mamă. De aci rezultă darea că bunele relațiuni în care trebuie să stea mama cu educatorul de profesie al copilului, sunt indispensabile, dacă e ca să putem căpăta din copil un om cu bună și adevărată educațiune. Tot de aci rezultă, că mama pre lângă

instinctul și aplecarea naturală de a cresce pre fiul ei, să poședă și teoria educațiunei, să cunoscă și să scia aplica rezultatele pedagogiei moderne, fără care tôte încordările și sfortările educatorului de profesiune vor fi zadarnice.

Pe lângă acestea trebuie să ținem cont și de aceea, că la desvoltarea și cultivarea copilului nu concură numai educațiunea, ci și instrucțiunea. Educațiunea influințază mai mult asupra inimei, ér instrucțiunea mai mult asupra minții. Educațiunea caută mai mult de a forma caracterul și voința, ér instrucțiunea de a imbogăți mintea cu cunoscințe folôsitoare și pedagogii de profesiune, este sciut, sê ocupă mai mult cu instrucțiunea, decât cu educațiunea copilului. Spre justificarea și chiarificarea acestora să cităm pre un publicist mare frances, el dice: „Ce este un copil pentru un prăceptor? — Un nevătat, pre care trebuie a-lă învêța. Și ce este un copil pentru o mamă? — Un suflet pre care trebuie a-lă forma“. Tot spre adevêrirea celor đise putem cita și cuvintele renumitului Aimé-Martin din interesantul sêu op „Despre crescerea mameilor“ și care mi le luasei tot-deodată de motto: „Profesorii cei bunii fac pre școlarii cei bravii, dar numai mamele fac pe bărbaiții cei mare“. De aceea avea tótă dreptatea și Napoleon I., când đicea că: „Viitorul unui copil e tot-deuna fapta mamei sale“. Cu acestea, să nu cređă cineva că voi să đic, ca educatorii de profesiune să nu ia in considerare și educațiunea, pentru-că instrucțiunea fără educațiune n'are aprópe nici o valóre — pe când amêndouê impreunate fac pre adevêratul om pretins de cerințele pedagogiei moderne.

Deci ce pretinde ađi societatea omenescă mai mult: mame sêu educatorii de profesiune? Răspundem fără temere de contradicere că mame; mame bine educate și instruate, care să-și cunoscă pe deplin sublima și nobila lor chemare și apoi să și-o și scie implini cu scumpătate și devotament; până când educatorii de profesiune rămân mai tot-deuna un malum necesarum in educațiunea și instrucțiunea copilului și acărur influința și activitate sunt tot-deuna condiționate de cultura mameilor.

Căutați-ve dar prețuitelor mame cu scumpătate și devotament de misiunea vóstră! Preferii mai bine a petrece in cercul micuților vostri și ai cresce trupesce și sufletesce, decât a vê ocupa mai mult cu ideile de lucș și de petreceri neertate, sêu de alte cauze mai puțin importante, care nu ating nici pe departe reionul și insemnătatea frumoșei vóstre chemării! Că vouê vê este dat a omori capul șerpelui și a renoi pre om, a sdrobi capul ignoranței și a deslega pre om din catenele ei!

Siliți și dați ómenimei fiice virtuóse și casnice, fiu religioși și morali, bărbaiții demni ai bisericêi și cetățeni bravii ai statului! Ca să sê pótă adevêri despre voi cuvintele renumitului Aimé-Martin: „Viitorul genului omenesc sê odihnesce pe sánul de mamă. In fie-care familiă sê află o zeitate încă necunoscută, a căreia putere e neinvinsă și bunătatea ei nefinită; o zeitate, carea trăiesce numai pentru noi, n'are altă fericire, decât fericirea nóstră și a căreia tótă puterea îi vine dela iubire: pre dânsa o vom chema in ajutor și nimic nu ne va fi preste puțină“. Scurt: demnitatea omenimei e depusă la sánul vostru, aperați-o, ea decade cu voi și sê înalță cu voi;

Ér voi educatorilor de profesiune urmăriți cu scumpătate principiile vóstre arătate, până atunci, până când influința mameilor nu vê va inunda ca un torente eșit din albia sa! până când đic, influința și principiile vóstre nu vor fi absorbite cu totul de a mameilor!

Pe omêrul vostru și pe sánul mameilor sê odihnesce ađi cultura și civilizațiunea tuturor popórelor de pe întregul rotogol pământesc. Voi sunteți cei doi stâlpi puternici, pe cari repausă progresul omenimei.

Iar când veți sta inaintea tronului de judecată să puteți și voi ambele părți striga cu rostul regelui poesiei române V. Alexandri:

„Dómne in lume cât am stat,
In ochii ei plini de admirare,
Pre tin' te-am rerepresentat!“

La despărțire.

Tu mă iubesci, tu mă iubesci! . . .
O gură profumată.
Cu graiul têu mă fericesci, . . .
Deci spune-o înc' odată!

De mi'i de or'i te-am auđit
Șoptindu-mi-o din buđe.
Și dorul meu nemărginit
Tot vre sê-o mai auđa.

Tu pân' la mórte mă iubesci! . . .
O spune-o mie' odată
Tu đină mândră — din povesci
Cu frunte sprinčenată!

Tu nu vorbești? . . . Tu mă sêruți. —
Sêrutul têu mă 'mbeată.
Și tóte uit, . . . tu încă uiți
Ce sórte ne asteaptă!

O bine faci, — o nu vorbi
Sêrută făr' sîrșire. —
Se n'aveni timp nici a gânda
La — trista despărțire!

P. V. Păcățian.

V A R I E T Ă Ţ Î.

Solvirea unui cont de hotel.

O episodă.

„Ce să-ți povestesc? Avêntura mea cea mai remarcabilă? Să-ți spun cum am scăpat in Rio Madeira din gura unui crocodil, țenând pușca mea in direcțiune óblă atât timp intre falca lui de sus și cea de jos, până ce am fost in stare a o slobozi

in el? Nu, să-ți spun una mai bună. Să-ți povestesc, cum am plătit o dată, ceia ce am mâncat la un american“.

— Solvirea unui cont de hotel avêntura ta cea mai remarcabilă? — exclamai cu eu mirare.

„Ascêptă să auđi“ răspunse amicul meu cu o față triumfătoare. Vei concede că există diferite maniere pentru a solvi

un cont. Maniera de care îți voi spune acum este, după cum cred „cea mai diferită“. Așa dară atențiune.

„Cortina se ridică, spectatorii mă văd pe drumul care duce peste cămașa cea lată a statelor unite, dară nu pe drumul de fer cel mai mare și cel mai uricios. De el mă feresc de câte ori se poate. Mie-mi place să călătoresc numai pe drumuri și poteci părăsite sevă prin locuri unde-mi fac eu singur poteca. Carul dracului, etă cum m'am deprins a numi drumul de fer, un nume pe care l'am auzit din gura sătenilor rusești. Ce? dai din cap, se vede că, nu te-ai desceptat încă nici o dată, ca mine sub cerul liber, nu l'ai vădit boltit dăsupra ta, imens și limpede, n'ai zărit talazurile verzi ale pajistelor uriașe val de val întinându-se în depărtări nevădute șub zărele daurite ale sôrelui resăritor și în această mare undulată de erbă verde și de flori ciripitul păsărilor, viața gândacilor lucitori! n'ai respirat aerul balsamat, care îți face să salte de bucurie fie-care picătură de sânge în tine: — îți spun frate, în comparațiune cu asemenea voiaj și cu un astfel de conac, vagonetele vóstre de salon princiare nu sunt de cât nisce temnițe căptușite!

„Inse trebuie să aibi o decorațiune mai bună pentru istoria mea.

„Caută dar a-ți reprezenta cât de curând, cum am vênat cu un vênător american în Colorada și Arizona, cum întindeam curse și cum le goleam și în fine cum ne-am urcat pe cămașa principală a muntelui Nevada, sosind cu timpul la Sacramento și San Francisco. D'acici voiam să mă abat la insulele „Sandwichs“.

„În pare rău că nu pot să-ți desemnez cel puțin valea Yosemitei, aceste păduri, aceste cataracte, „vélul miresei“ de exemplu, sevă „spiritul vântului“ cum îl numesc indianii, biserica de mēja nópte și de mēja-đi, piscul căpitanului, o petra de granit de o înălțime de 3300 urme! Nu găsesc așa ceva prin totă lumea, și un Irlandez ăice foarte nimerit: „nimen nu poate să-și inchipuască aceste lucruri, care nu le-a vădit, și încă nici acesta nu.

La pôlele muntelui Nevada părăsii pe fêrtatul meu: nu putea să mai vină cu mine, să mbolnăvise. Așa dar în urma drumului cu un Indian, polecrit de ai sei „cânele lacom“, care era un băiat mic, murdar, și neomenos. El avea să-mi servescă de conducător. A doua ăi remarcai pe o muche de deal ca de vr'o trei-đeci de urme de înaltă o plantă pe care n'o mai vădusem. Trebuia să o vđd de aproape și să-mi-o procur de se va putea. Așa-dară mă urcai în sus, pe când soful meu își continuă drumul cu cei doi cai. Tocmai când voi să pun mâna pe planta cea rară, căđui peste cap. Nu-mi frânsei gâtul numai fiind-că se rupsesse cu mine ceva tufiș și puțin pământ. Când im venii în fire, mă găsii belit și acoperit cu sânge, ér ceasornicul meu, care remăsese nevătămat, im spuse că zăcusem cel puțin o oră.

Nici o urmă de indian, de cai și de povara lor prețioasă. Mișelul se institui se bună séma erede universal al avuției mele. Zăceam dară în partea cea mai părăsită a muntelui Nevada, cu puține parale în buzunar, cu un cuțit de vênătoare, cu mędularele belite și cu un revolver stricat: ce posă frumósă pentru un fotograf! Ce era de făcut! Să rămân acolo și să disper? Nu, să mă scol și să schopétez barem, decă nu pot să merg, și să caut după ómeni.

Pentru a nu lungi vorba, etă-mé înspre sêră dinaintea unei colibe în care erau doi locuitori; un american lung, gâlbăjit, slab, de o înfătoșare miserabilă și un harap cel mai urit din căți am vădit în viața mea.

„Bună sêra fêrtate“ strigai din ușă. „Poți să-mi dai adăpost pentru o nópte și ceva de îmbrucat. Nu pré am poftă să mă duc mai departe“.

— Poți să plătesci? Etă ideia mea. Nu pari a avea monete; etă un fapt. —

În punga mea era o sumă de patru dolari compusă, spre fericirea sevă spre nefericirea mea, cea mai mare parte din aramă. O scosei din buzunar și o ciocni cu mult efect de mésză. Suna ca o comóră. Ochii lunganului gâlbăjit sticiră ca luminile unui lup flămând dinaintea pradei sale. Dar și cel mai urit dintre harapi făcu nisce ochi, cari trădară mai mult decăt o mărturisire.

„Bun ca friptură de porc“ ăice gâlbėjitul rinjind. „Presupun că voiesci să îmbruci mai întâi ș'apoi să te culci. Ascéptă numai două minute ș'apoi vei vedea profit după banii tei“.

— Bine — răspunsei eu cu rēcělă, — întru aceia voi căuta p'afară plante și flori, căci asta-i scopul călătoriei mele. — Incepui a mă da apucăturilor diplomatice, căci mirosisem deja, că nu aveam să mă ascept la vr'un bine p'acici, și că ei se vor profita de bună séma de absența mea pentru a-și face planul lor de resboiu în contra-mi. Mă conduseră până la ușă, veđură că mă duc ș'apoi se retrăseră în grabă. Eu îndată mă furișai îndosul casei și mă ascunsei în dărăptul unei grămeci de lemne în apropierea unei ferestre deschise, de unde puteam aude tot. Frumos. Etă dialogul lor.

„Érăș un urs în căpcan — he Pomp?“

— Bine đeu. Stăpênul se bucură și Pomp se bucură. El foarte prost, arată toți bani.

„Reflectez, că asta dată pré și-i a aretat — nu, ce ăici. Va fi vr'un miner de aur. Fac grămăđi de bani, âmbă ca cersitori, se înșele lumea, dar pe noi nu, așa-i Pomp? Pescele-i prins, de ce să mai asceptăm? Ea toporul și dă-i una când va veni, dă-i din dărăpt, eu inse lă voi spinteca pe dinainte cu cuțitul meu“.

— De ce atăta grabă stăpêne? Mai bine ascepta, mai bine face. —

„Mêi fricosule, ce, te-ai albit de frica acelu broscoiu mic“.

— Eu nu frică, asta sciă stăpên; dar de ce face gălăgie, decă poate face cu linisce; domnul nu mai scie sângele din tindă cum speriat pe căne și pe om, care venit atunci. Fără sânge, Domnule, mai bine, Domnul dă mult bēut — el dórme ca porc — apoi facem cum scim și cum este mai bine. —

„Fia dar' Pomp, — presupun ca așa va fi mai bine. Du-te adă dar sticla cu rachiu și ceva de mâncat, eu inse mă duc se vđd, decă pescele se sbate încă pe acici“.

— Mulți bani stăpêne, de astă dată jumătate. Eu face mai mult de jumătate muncă — strigă harapul în apropierea ferestrei, unde părea a lua ceva de pe grindă.

„Jumătate, mêi drace împelitate! Cu nimic mai mult de cât o parte din trei, așa-i tocmela noastră, și-i încă pré mult pentru tine. Să nu-mi mai ceri acesta. Acum aibi grijă de cina cea din urmă a broscoiului.

Acum auzii cum se depărtă americanul, dar avui timp

să mai aud și scurtul monolog al harapului: — Nu jumătate? Apoi Pomp tot, stăpene, tot, tot, tot. — La aceste cuvinte rinji ca satana.

Trebuia să mă grăbesc, pentru ca să nu fiu descoperit acolo unde mă ascunsesem, eși in grabă, dar cu pași lini, de după grămada de lemne, culesei iute vr'o doue flori și mersei fluerând înspre lunganul gălbejit, care eșise in ușă. În făcusem un plan de scăpare. Să fug nu puteam, căci pré eram flămând și rănit; a mă opune fățiș ucigașilor cu un revolver stricat, ar fi fost o nebunie. Nu-mi remase alt nimic decât a-i prinde pe ei inșile in cursa in care voiau să mă bage. In succesul acestei încercări zăcea unica mea scăpare.

Mă pusei cu tâlharii la măsă, mâncai și bēui și le spusei o mulțime de pozne. Cât despre rachiul nu-mi strică pré lesne, totuș me prefăcui peste puțin că nu mai sciu de mine și că-sū somnoros. Americanul mă conduse deci pe o scară într'un fel de mansardă, dorindu-mi nópte bună pe culcușul de paie și sub straiul mare de lână ce-mi puse la dispozițiune.

După ce se liniscese jos, incercai scara și gasii că nu era mobilă, ci prinsă jos cu cuie. Dar chiar decă aș fi fost in stare să o trag in sus, precum avusesem de gând, nu mi-ar fi folosit, căci ei de bună sémă dispunea de arme cu foc, pe când eu nu aveam decât un cuțit și cu acéstă armă n'aș fi putut întreprinde, de sus din pod nimic in contra lor.

Ce era de făcut. Êta ce-mi veni îndată in minte. Luai paiele și le legai și le arangai astfel sub strai încât, prin intunecimea care domnea in mansardă, arăta ca și un om, mai cu séma acum după ce pusei cismele mele la un capăt al păpușei, ér căciula mea la cel lalt capăt. Dēu n'ar fi đis nimeni că nu sunt eu și încă cuprins de un somn adēnc, tocmai cum era mai bine pentru scopurile mele.

Acum mă pituli după ușă și asceptai . . . dar ce fel de asceptare Dómne, ce fel de asceptare. Ar fi fost cu mult mai lesne pentru mine decă ar fi urmat îndată decisiunea. Dar așa, steteam cu urechile intinse, cu resuflarea suprimată, cu ochii sgiții! O dată mi se păru, că o mâna inarmată cu un cuțit se ridică asupra mea. Mă lipii de părete. Unicul cuțit ridicat se prefăcu in o cētă întregă inarmată cu cuțite, secure și topóre, venind toți asupra mea! Acum piciorul meu desculț fu atins de un fir de paie, și gidilitura produsă prin acel contact, era aprópé să-mi scótă răcnete de gróză din gură, decă nu aș fi inleștat-o cu violență, mușcându-mi buzele, de im isbucni sânge din ele.

Ucigașii nu se mișcau jos in odaia, dară totuș auđii, cum își șopteau din când in când câte ceva. Acéstă tăcere cumplită, intreruptă numai prin ticăitul unui ceasornic de părete, care im părea ca nisce ciocănituri pe greerii mei, mă scóse din răbdări. Luasem deja decisiunea să mă arunc in jos, ca să provoc o dată un sfērșit óre-care. In fine auđi scara scirțâind, o dată, de doue ori, mai tare și mai tare! Apoi érăș să făcu tăcere, mi-era frică că vor auđi bătăile inimei mele de după ușă: dar spre fericire gifăitura monstrului acoperi vuetul ce producea inima mea. Scara scirțâia tot mai tare, acum zarii fruntea, acum ochii, acum fața întregă, acum peptul monstrului. Acum puse piciorul pe prag și aruncându-se pe păpușa de paie, care im lua locul, ridică cuțitul. Asta era

momentul potrivit. El era cu spatele spre mine, alesei punctul unde să-mi infig cuțitul in el ca să-lu lovesc de mórte. In acelaș moment harapul sări cu securea ridicată ca o pisică drept pe american și-lu dobori cu o singură lovitură.

— Amēndoi morți — triumfă harapul, — eu tot stăpene, nu-i așa, tot?

La aceste cuvinte mai lovi de vr'o câteva ori in capul americanului și spre mai mare siguranță și in locțiitorul meu de paie.

Eu, sigur de isbēndă, comisei neghiobia și il atacai nu-mai cu mânil; dar hoțul de ucigaș deprins, se întórse cu o singură săritură și mă prinse ca in nisce fére.

Ne rostogolirăm pe podelă ca nisce pisici sēlbatice, și incinserăm o luptă la međiul nopti, cu un mort ca arbitru și cu luna, care se uita prin gaura podului, ca spectator! Așa ne rostogolirăm unul peste altul o sémă de vreme, el răcnind ca o féră selbatică și cu dinții scrișnitori, cari-mi luceau, intinși de la o ureche până la cea laltă, când de asupra mea când de desuptul meu. Rađa rece a lunei lumina câte o dată fața americanului ucis, și in asemenea momente părea că și el ia parte, cu mâni și cu picere, la lupta nóstră. Incăierarea gróznică durase deja atât de mult încât obosit cum eram, steteam să mă dau invins, când simții de o dată ferul rece al cuțitului meu sub mânil mele. Il strinsei încă o dată cu mâna stingă tare de gât, apucaii cuțitul și-lu infipsei până la mâner in piept. Un singur răcnet năbușit, ș'apoi fu mort.

Vięta pe care o prețuisem cu un momēt mai nainte intru nimic, de fusesem gata a o părăsi in voia scārbosului harap, im deveni erăș prețioasă. Mē institui moștenitor universa al acelui stabiliment și dispusei de el a doua đi ca stăpēn desevérșit. Dar mai întâi mē culcai și trāsei un somn dulce.

— Cum, după acéstă scenă grozavă, și cu doue cadavre in casă cu tine — exclamai eu cu cea mai mare mirare.

„De ce nu?“ respunse amicul meu cu sânge rece. Diminęta mă spălai, im restaurai puterile cu provisiunile de mâncare și cu bēnturile, ce-mi steteau la dispozițiune, im umplui punga cu monedă mai bune, apoi im veđui de cale, decă pot numi cale, acele poteci ce te duc prin fărămăturile de stānci.

Pe drum făcui cunoscință cu un miner și remăsei cu el până la Sacramento. Ne fiind mândru de vitejile mele, nu-i spusei in ce mod solvisem contul pentru cină, dejunul și adăpostul ce avusem la americanul gălbejit. Dar im vei concede, că acest mod de solvire este cam rar, și cam necomod pentru amēndoue părțile. —

Maccime, sentințe și proverbe.

Adunate de I. Darin.

(Urmare).

30. A vorbi de femeie este a vorbi de o religione a omului, și ca tóte religionile femeia e un complex de mistere; ca tóte religionile femeia este o dogmă, carea cere mai multă credință decât investigațiune, mai multă dragoste decât analiză. . . . Đi mamă, đi mirésă, đicetii soție. . . . Și veți avé percepțiunea internă a femeiei. V. A. Urechia.
31. Munca ne scapă de trei mari rele: de urit, de fapte rele și de sărăciă.

32. O virtute! Sciință înaltă a sufletelor celor simple, trebuie atâta osteneală și pregătire pentru a te cunoște? Principiile tale nu sunt tipărite în toate inimile; și nu este în de ajuns de a învăța legile tale, ca să ne cercetăm pe noi însine, și să ne cunoștem vocea conștiinței noastre în liniștea pasiunilor?

J. J. Rousseau.

33. Vinul bun și nevastă frumoasă sunt două otrăvi dulci pentru om.

34. Nu cine trăiește mult știe multe, ci cine umblă mult știe multe.

35. Sunt muștrări, care laudă, și laude, care muștră.

Larochefoucauld.

36. Grija ta să fie cum să plăci oamenilor celor cu minte și înțelepți, căci este imposibil a plăce tuturor.

37. A ști să mori în luptă, e încă a învinge.

D. Bolinténu.

38. Citirea ne dă idei, conversațiunea prezintă de spirit; redacțiunea esactitate. Dacă dară un om scrie puțin, el are nevoie de o memorie puternică; dacă conversează puțin, de un spirit viu, dacă cetesce puțin, de fineță multă, pentru-ca să arăte că știe, aceea ce el nu știe

Bacon.

39. Prețul iubirei poate fi numai iubirea.

Fran. Deak.

40. Totdeauna iubim pe cei ce ne admiră; dar nu și totdeauna iubim pe cei ce-i admirăm.

Larochefoucauld.

41. La noi e pătred merul nu-i mod de curățire, și tot ce se sperăză sunt sămburiile din el: Aceștii cer plantare, silință și unire. Atunci va crește cedrul din ramul tinerei.

A. Mureșan.

42. Precum finitul, se nimicește în fața infinitului; așa spiritul nostru se nimicește înaintea lui Dumnezeu, așa dreptatea noastră înaintea dreptății Dumnezeiești.

Pascal.

43. Mult umbli, multe înveți;
Mult trăiești, multe vești.

44. Vremea învață și pre cei ce n'au dascăl.

45. Inima unei mame este locul mai frumos și care nu se poate pierde, al copilului, chiar și decât a încărungiț. Și fiecare posedă în lumea întregă numai o singură inimă ca acesta.

A. Stifter.

46. Omul trebuie să învețe cât trăiește; fiindcă nici odată nu știe: acum știu toate.

(Va urma).

Premiile Academiei Române.

Înștiințare.

După decisiunile luate de Academia Română, în sesiunile de până la anul 1882, concursurile propuse de Academie sunt cele următoare:

I. Premiul Năsturel Herescu de 4000 lei Seria B. se va decerne în cursul sesiunii generale din martie-aprilie 1883, unei cărți scrise în limba română cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 ianuarie până la 31 decembrie 1882.

II. Premiul Statului Heliade-Rădulescu de 5000 lei se va decerne în cursul sesiunii generale din martie-aprilie 1883, unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 ianuarie până la 31 dec. 1882.

NB. Concurenții la aceste premii vor binevoi a trimite la cancelăria Academiei Române în București — palatul Universității — operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte două-spre-zece exemplare, până la 31 decembrie 1882.

III. Marele premiu Năsturel-Herescu din Seria B. în sumă de 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din martie-aprilie 1885 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 ian. 1881 până la 31 dec. 1884.

NB. În privința premiilor „Năsturel-Herescu” de sub nr. I și III, se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilele repausatului intru fericire C. Năsturel-Herescu:

„B. Premie pentru opere publicate.

„În tot anul Societatea Academică Română va avea a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului.

„Aceste premii vor fi de două specii:

1. În trei ani consecutivi, d'a rândul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei. Nr. 4000 L. n. minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat;

2. Iară în al patrulea an, se va decerne câte un premiu fix de lei 12,000, carele se va numi „Marele premiu Năsturel”, operei, care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărută în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul dintre premiile anuale, de cât defalcând dintr'ensul valoarea premiului precedent.

„Operele cari se vor recompensa cu acesta a două serie de premii, vor tracta cu preferință despre materiile următoare:

- a) „Scrieri serioase de istorie și științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țerilor române;
- b) „Scrieri de religiunea ortodoxă, de morala practică și de filosofie;
- c) „Scrieri de științe politice și de economia socială;
- d) „Tractate originale despre științele esacte;
- e) „Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și geografie în cari se între și istoria și geografia României; dicționare generale sau parțiale de științe esacte, de artii și meserii, de administrație și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite;
- f) „Cărți didactice de o valoare însemnată ca metod și ca cuprins;
- g) „Dicționare limbistice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavona veche, și altele;
- h) „Publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adică relative la artile plastice, arhitectură, pictură gravură și chiar opere musicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va pute aprea atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-artii;
- i) „Scrieri de pură literatură română, în prosă și în versuri, precum poeme, drame și comedii serioase, — mai ales subiecte naționale, — și orice alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu seamă aș dori să se acorde „Marele Premiu Năsturel”, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încurajare mai puternică dezvoltării literaturii naționale.”

La aceste se mai adaug următoarele dispozițiuni luate de Societatea Academică:

1. La concursurile acestor premii se pot prezenta și opuri preînnoite în noue edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile în limbă străină sunt escluse dela concurs; se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) s'au prin dificultățile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românești, vor constitui adevărate opuri literare ale limbii române;

b) s'au prin aneclarea de elucidări și de note științifice, cu totul proprie traducătorului, și vor fi însușite meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale s'au cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei, nu pot intra la concurs pentru premiile Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din seria B, se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părți unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune însă ca acesta parte să fie de valoarea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple fasciote, (minimum 400 pag. format în 8°, garmond).

5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împiedică premiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor putea fi admise la concursul cărților tipărite, iar autorii lor, spre a primi premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

IV. Premiul Năsturel, Seria A, de 5000 de lei, se va acorda în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următorului subiect:

„Istoria tipografiei la Români“.

Întinderea lucrării va fi de 15—20 côle de tipar, în 8° ordinar cu litere cicero. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi 31 dec. 1882.

V. Premiul Statului Lazar, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertațiuni, scrisă în limba română asupra următorului subiect:

„Studiu asupra agriculturii, industriei și comerțului în România“.

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramuri de producțiune și despre mijlocele de a le ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în secolii XVII, XVIII și XIX va precede acestui studiu. Studiul va fi făcut din punctul de vedere economic și tehnic. Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru cel puțin 300-400 pagini de tipar în 8° garmond. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 31 dec. 1882.

VI. Premiul Alesandru Ion Cuza, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următorului subiect:

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țera Românească“.

Întinderea operatului va fi de 20 côle de tipar în 4° mic s'au 8° ordinar, cu litere cicero. Terminul prezentării manuscriselor va fi 31 dec. 1882.

Manuscrisele relative la premiile sub Nr. IV, V și VI se vor prezenta anonime, purtând o devisă, care va fi reprodușă pe un plic sigilat conținând numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale disertațiunea ce se va premia.

VI. Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, în sumă de lei 1500, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune cărți didactice în limba română din câte se vor fi tipărit cu începere dela 1 iulie 1879 până la 31 decembrie 1882. Această dată este și terminul estrem al depunerii

la cancelăria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs.

(Distincțiuni literare.) În numărul trecut am reprodus un vers german din péna lui V. Alexandri. Acest specimen demonstră destul de bine faptul, că ilustrul nostru poet nu s'a ocupat pré mult cu gramatica nemțescă. Scim însă cu toții, că déca Alexandri nu cunoște limba germană, cunoște cu atât mai bine pre cea francesă în care a publicat chiar și poeziile populare românești adunate de d'ensul. Dar printre toți literații români de ore-care renume, nu credem că se va găsi vr'unul. care să fi scris numai românește. Las' că ómenii de stat din România se expim toții în limba francesă cu egală perfecțiune ca și în limba lor maternă; avem însă scriitori cari au publicat cu bun succes în limba germană, opere întregi, articole și poezii, așa de exemplu: Ion Slavici, Dr. Aurel Muresian, redactorul acestei foi și alții. Iosif Vulcan și încă mai mulți români din Ungaria au scris nu numai în limba lor dar și în cea maghiară. Alexandri, Eminescu, Bolintineanu, Negruzzi, au avut rara onóre de a fi traduși din partea unei regine, care însăși scrie cu egală distincțiune atât în limba germană cât și în cea francesă. Lucrul cel mai extravagant i s'a întâmplat însă redactorului acestei foi. Și el avu fericirea de a fi tradus în o limbă străină, și anume o poezie a sa germană cu titlul: Die Krankheit (bóla) s'a tradus în limba — hebraică și s'a pulicat în o colecțiune, care pórtă titlul minunat: Zeror Peruchim Mehogjenei Adom, adică »bucchet de flori din cugetările unui fiu pământean.« Avis la Români de confesiunea mosaică, ca se nu întârzieze de a-și procura acest buchet prețios, unde vor putea ceti pe pagina 20 poezia din cestiune.

(O academiă de litere și științe) n'am aflat cu singuranța din care parte a lumii primi de cătră regele țerei următórea întrebare spre deslegare: »Cum se póte esplica, că un vas cu apă nu devine mai greu, déca se pune într'ensul un pesce viu?« Acéstă întrebare nu se adresase de cătră rege chiar în ședința publică a Academii, ci cu altă ocaziune, fiind Maiestatea sa bine dispus și găsindu-se impresorat de mai mulți membrii ai Academii, cari tot o-dată erau și curțisanii desărveșiți. Spre rușinarea lor trebuiră să declare cu toții, că fiind nepregătiți nu pot să dea la moment respunsul, dar vor studia, după datorința lor, întrebarea, și vor supune cu umilință rezultatul aflat. Și în adevér se apucară cu zel de lucru și demonstrară peste puțin, că împrejurarea cu pescele numai așa póte sta și níet decum altfel; născóțiră cele mai spirituale hypotese, cele mai minunate teorii și găsiră nu numai o singură explicară, ci mai multe dintre care unele diametral opuse celor lalte, astfel încât domnii savanți nu întârziară de a se lua de p'er. Acum regelui i se făcu silă de acéstă afacere, convocă Academia la o ședință și demonstră prin un experiment fórt primitiv ad oculos, că tesa acéstă nu este níet de cum adevérată, fiindcă vasul, după ce să puse pescele în el, deveni tocmăi cu atât mai greu, pre cât trăgea pescele. Inchipuiți-vé acum fețele savanților pécaliți! . . .

(Vorbe din gura unui hábăuc.) Am întrebat pe pesce, déca să mănăncă popa în Țioa de buna-vestire. — S'ermana când am véđut-o avé lacremile pline de ochi. — S'a imbrăcat cu mantaua de plóie, ca să nu o arđă sórele la ochi. — Íș luă o posă infricoșată și cu un zimbet rece íș résucca degetile cu mustața. — După vorba ceea a Românilor: baba arde, satul se piéptână.

(Un țigan) fu prins în momentul când voia să fure un pepine din câmp. — Stai că ți-oi arăta eu ție, să furi pepini — strigă păzitorul. »Déca-sú pepini — Țise țiganul netulburat — níet nu-mi trebuieșc; cre-deam că-sú lubenițe. Pepini pot să-mi cump'er destui în piață. —

(„A poftit.“) Toți ómenii însurați sciu, din esperiență, ce va să Țică o »pofță« de femeia măritată. Aceste pofte pot fi considerate ele ca o seusă suficientă când o femeia în pozițiune interesantă este surprinsă în flagrant delict de furt? Cestiunea póte fi dificilă de resolvat în drept.

Oricare ar fi soluțiunea este evident că inculpa Pivert, care com-părea în Țioa de 24 Aprilie inaintea tribunalului corecțional din Paris, nu póte ínvoa o asemenea seusă.

Interogatoriul ei va esplica natura prevențiunii.

Președintele: După ce ai fost prinsă cu mâna în sac în ma-gasinele Luvrului, ți s'a făcut o percusițiune a casă și justiția a găst

trei umbrele, două cutiøre, o bucată de dantelă, un coc și un manșon, cari s'a dovedit că erau furate din acea prăvălie. Ce ai de ȃis?

Prevenita: Vă rog numai să vă uitați la mine un moment și să vedeți în ce pozițiune mă aflu.

Președintele: Ce e cu asta?

Prevenita: E mult, domnule președinte! Tötă lumea scie că femeile au fel de fel de poftes... când sunt ca mine.

Președintele: Poftă pentru umbrele?

Prevenita: Și se mai scie că decă nu se satisface pofta mumei, copilul este insemnat.

Președintele: Insemnat cu o umbrelă?

Prevenita: N'am ȃis asta. Inșă decă vöiți, vă pot aduce aci un tēner care umblă tot-dēuna cu umbrela în mână, chiar când e vremea cea mai frumoșă. El vă va povesti că, de mic copil dorința lui era să aibă o umbrelă spre a se duce la școlă, fiind că mă-sa, până să-l nască, poftise la o umbrelă pe care tat'seu nu vrusese s'o cumpere, căci avea deja trei a casă. Din acēstă causă tötă lumea 'și ride de bietul tēner și de umbrela lui, ceea ce l'impedecă chiar de a se insura. El ar vrea să se desobiciuneșcă de a mai purta umbrela; dară ce să 'i faci? nu pöte...

Președintele: Prea bine. Dară cu manșonul?

Prevenita: Cu manșonul, domnule președinte, e alta. Pot să vă spun că cunosc o cocönă care, fiind în pozițiune ca mine, a poftit la un manșon, inșă n'a avut parale să 'i l'cumpere. Inchipuiri-vē că copilul s'a născut cu pēr de zibelină pe el. Noroc că a murit numai decät. Mai sciu una, nevasta unui ebenist, care poftise să vadă luna în telescop și să mănānce sparanghel la Crăciun. Intēmplindu-se că vremea să fie noröșă douē lună d'a rindul și sparanghel să nu se găsescă la Crăciun, bietul copil a eșit cu o lună de o parte și cu un sparanghel de alta...

Președintele (abia putēnd să 'și ție risul): Destul! destul!

Cu töte poștele ei, tribunalul a condamnat'o la trei lunē de închisöre corecțională.

— De, decă ați fi în pozițiunea mea, mați înțeleges, observă femeia Pivert eșind din audiență. (Dreptul.)

(O scrintelă parlamentară). — O foie engleză povestesc: »Au fost timpuri, când corpurile nöstre legiutöre dedeau ciudate probe de ușurință și de puțină serioșitate. Astfel a trecut odată prin parlamentul britan un bil, în care se prescria, ca suma pedepsei pentru un delict öre care să se numere jumētate reginei (adică fiscalului) și jumētate denunțătorului celui vinovat. Negreșit că aci s'a avut în vedere ca pedepsă o amendă bănescă. Inșă determinarea pedepsei s'a lăsat unui comitet, care a fiesat drept pedepsă bastonada publică, fără ca să se fi făcut vre-o modificare în bill.

Când veni în desbatere primul cas de acest fel și judecätorul era să pronunțe sentința, fu apucat de o adevērată spaimă când află, că după lege trebuie să se numere reginei Victoria o jumētate din bastonada publică. Apărătorul acusatului, care descoperise deja erörea din lege, ceru cu stăruință de la judecätor să pronunțe sentința. Urmarea a fost că acusatul a scäpat și judecätorul observă în glumă: Mai nimerit era să se împartă bastonada la membrii ambelor parlamente, cari într'un act așa important au com's o negligență atât de mare. (Resboinul.)

(O poză ciudată.) Ni se povestesc urmätorea diversă judiciară, pe care ne găsim a o împärtēși cetitorilor nöstri. Vom ȃice și noi: Se non è vero, è ben trovato.

D. X..., onorabil din Focșani, în ajun de a se insura, se duse la un fotograf local spre ași scöte portretul. După multă trudă și bătăe de cap, elevul lui Daguerre reușesc în fine să facă pe model să pozeze într'o pozițiune favorabilă, și l'invită să trecă peste câte-va ȃile spre ași primi fotografiile.

Venind să 'și ia portretele, d. X... găseșce că nu 'i sēmănă și refusă să le plătēscă. Fotograful, vädēnd că nu pöte să scötă altfel la cale, 'i ȃice atunci cu bländete:

— De vreme ce nu voeșet să le iei, scrie cel puțin pe dos că nu 'i sēmănă. Eu le voi arēta și la altii, și vom vedea cine are dreptate din noi doi.

D. X..., fără nici o temere, ia unul din portrete și scrie: »Declar că acest portret nu sēmănă cu mine.« Apoi iscălesce.

După plecarea lui, fotograful se armēză cu un creion, măreșce peste töesură urechile acestui dificil client și, astfel refușate, espune unul din portrete la ferēștră, iară pe cele-alte le pune în circulațiune.

Editura tipografii Alexi Brașov.

A doua ȃi căți-va copil strigă prin cafenelele Focșanilor: »Omul cu urechile de măgar!« ceea ce făcea lumea să se uite și să pufnescă de ris.

Atras de curiositate, d. X... caută și el să vadă acest ciudat fenomen. Abia apucă inșă să 'și arunce ochii și sângele 'i se sue în obraz, înțelegēnd rēsbunarea teribilului fotograf.

Mānios, el alērgă cu jalbă la judecätoria de pace, care sorocesc procesul de urgență și condamnă pe culpabil la 25 lei amendă și la 50 lei despăgubiri civile.

Nemulțumit, fotograful a făcut apel. Inaintea tribunalului el s'a apărat în mod victorios cu propria declarațiune a reclamantului că portretul nu 'i sēmănă, ceea ce 'i-a atras achitarea.

Cum rămāne inșă cu urechile bietului om?... (Dreptul.)

(Un medic) scäpēnd copilul unei dömne de infricoșata anghină se pomeni cu mama, care 'i oferi o bursă brodată de mână ei.

»Primesc-J, — ȃice ea — acest mic lucru ca un semn al recunoscinței mele.

— Primesc — respunse medicul, puțin cam deconcentrat, — inșe fără prejudiciul onorariului meu, care se urcă la trei miș de franci.

»Pardon.« respunse mama luānd bursa înapoi și scöțēnd din ea douē bilete de câte o miă, »a fost în ea cinci bilete de câte o miă de franci.« Etä socötela D-tale.

(Alexandru Dumas) fiul prānđi în Marsilia la Dr. Gistal unul dintre celebritățile medicale din țēră. »Scumpul meu amic, 'i ȃice amphytrionul mergēnd în salon pentru a lua cafeaoa, »să ȃice că improvizezi ca un ānger; onorēză dar, decă binevoiesci, albumul meu cu un quatrain făcut de D-ta.

— Bucuros — respunse poetul.

Și scöțēnd creionul, scrie sub ochii doctorului, care-lu urmărea cu privirea:

De când pe doctorul Gistal
In töte casele il cere
Nu ne mai trebuie spital

»Lingușitorule« ȃice doctorul intrerupēndu-l. Dumas fiul inșe adaose:
Dar mai multe cimitere.

Bibliografiă.

(Regulele de Bon-ton sēu Regulele despre purtarea în societate.) Ni-a sosit la redacțiune o invitare de prenumerațiune la cartea sus numită compusă de Corneliu Popu Pecurariu teolog în Blașiu. Prețul 20 cr. Etä un preț förte ieftin pentru un lucru förte scump și necesar. Mulți dintre tinerii nöstri cu graduri academice, care se cred mai presus în cultură de cât concetățenii lor, au mare necesitate de cunoscință acestor reguli. Să nu cruțe dar mica cheltuelă pentru a-și dobēndi calitățile care le lipsesc, și care le pot folosi în unele casuri tot atât de mult ca și pretinsa lor erudițiune. Bon-tonul nu consistă numai în purtarea de haine elegante, de capelă (cilindru) de mănuși, în desvoltarea unei voci sonore, și în practisarea de gesturi teatrale ci în multe alte — datorințe unei neplăcute dar indispensabile, ceea ce se pöte vedea din ȃisa cärticică.

Posta Re-

dațiunei.

D-lui I. V. P. Zsadány. Nu-i nici o supērare. Pēcat că n'am putu avea noi mai intāiu poesia din cestiune, care este förte frumoșă. Am publicat pe aceea, pe care ni-ai trimis'o în locu-i. Cele lalte douē ni par puțin prä erotice pentru un jurnal de familiă. It mulțāmim atât pentru concursul D-tale cât și pentru opiniunea cea bună ce ai despre întreprinderea nöștră. Ni poftesci de ce miș de abonanți! noi de o cam dată am fi mulțāmiiți și cu a ȃceea parte. Dar mai scii!... Decē Domnul să-'i fiă gura de aur.

D-lui N. O. nu scim unde. Sentințele și aforismele D-tale să vor publica la rēndul lor. Acum de o cam dată dispunem de o seriă mai lungă, pe care n'am voi s'o intrerupem.

D-lui A. F. Blaș. Biografia ce ni-ai trimis se va publica. Vom incepe cu ea chiar în numărul viitor. Este adevērat că e scrisă din inimă cu mult foc și d'accea suntem convinși, că va încälđi inimile cetitorilor nöstri. Cele promise le așceptăm cu mare plăcere.

D-lui X. St. Șiria. Poesia D-tale o veđi reproducă în Nrul de față. Cum it place? Sperăm că bine, tot astfel, ca și cetitorilor nöstri. It mulțāmim pentru zelul ce-lu desvolți în interesul nostru.

Post-Script. Ne simțim datorți a constata că foia nöștră a întimpinat din töte părțile o primire förte călduröșă; că cercul colaboratorilor nöstri să măreșce din ȃi în ȃi și că scrierile ce ni să trimis sunt mai töte la înălțimea unei culturi reale, ceea ce denolă un mare progres în literatura nöștră.

Redactor responsabil: Theochar Alexi.

Theochar Alexi